BÜTÜN MİLLƏTLƏRƏ
BEYNƏLXALQ MƏHKƏMƏYƏ

Adıgözəlov Hafiz Ramiz oğlu 1990-cı ilin yanvarında Qazax rayonunun Bağanis Ayrım kəndində anadan olub, 1990-cı il martın 24-də ermənilər bələyinə benzin töküb yandırıblar. Dünyada cəmi iki ay yarım yaşayıb. Gənc anası köməyə gələndə onun da üstünə benzin töküb yandırıblar. Kənddə danışırdılar.

Müəllif

İki aylıq bir çağa
həsrət qaldı qucağa,
atdılar bir ocağa,
qıydılar bir qundağa,
silahlı
beş-on dığa!
Təzə androniklər,
drolar və zorilər.
İyrənc imiş nə qədər!
Çağanı yox, milləti
yandırmaq istərdilər.

Günahı, cinayəti
nəydi bəs?!
Milliyyəti, –
bir Məhəmməd hümməti,
bələkdə bir müsəlman,
Azəri türk balası.
Yarımçıq qaldı gülüm,
çalınmadı laylası.
Yellənmədi yürgəyi,
yandı könül dünyası.
Təbəssümü, gülüşü,
qığıltısı...
hamısı.

Dünya xəbər tutmadı
naləsindən ananın.
Ən uzaq guşəsidir
Qazax – Azərbaycanın.
Taleyinə bax onun,
qismətinə bax onun, –
millət vətən yolunda
həlak olan çağanın.
O, qundaqda döyüşdü,
ocağı – odlu səngər.
Dahilərə bərabər,
şəhidlərə bərabər.
Yaşa mənim millətim,
həyatım, heysiyyətim!
Sən qundaqdan, beşikdən
təhlükəsən ey Vətən!

MƏN Kİ, TANRI ŞAİRİYƏM

"Səhv düşəndə yeriniz"
Qabil

Niyə məndən inciyibsən, a mehribanım,
məndən başqa inciməyə adammı yoxdu?
Məni mənsiz yaşadanım, məni duyanım,
mən ki, Tanrı şairiyəm, Tanrınmı yoxdu?!

Bəlkə sənin gündüzünü axşam elədim,
məndən Günəş istədin sən, mən şam elədim.
Gedib sonsiz harda salam-kəlam elədim?
yoxsa küsüb-barışmağnan aranmı yoxdu?

İndi məni paklıq üstə asıb-kəsən var,
indi yerin altdan çıxıb, üstə gəzən var.
Çətindi bir baş saxlamaq, yüz başkəsən var,
əyrini düz çıxarmağa yalanmı yoxdu?

Taladılar, dağıtdılar, söküb yığdılar,
aşağılar yuxarıya qohum çıxdılar.
Hərəsi bir mülk tikdirib, yüz ev yıxdılar,
sənə qurban, and içməyə Quranmı yoxdu?

Payız tökən yarpaq kimi mən ələnmişəm,
xırmanlarda sovurublar, dənələnmişəm.
Zəmanəni tərifləyib şübhələnmişəm,
desəm, məni başa düşən xalqımmı yoxdu?

Mən nə deyim, tanıyırsan mən deyənləri,
baş saxlayıb başsızlara baş əyənləri.
Keçi kimi, qoyun kimi mələyənləri,
bu sürünü otarmağa çobanmı yoxdu.

Ürəyimin infarktından gördüm məhşəri,
bilən bildi, deməsəm də mən bu xəbəri.
Eşitdim ki, eşitməyib Zat-Aliləri,
mənim ona deyiləsi ağrımmı yoxdu?

Mən ki, vətən davasında qeyrət demişəm,
sənin lənət dediyinə lənət demişəm.
Azərbaycan demişəm mən, millət demişəm,
millətimə mən üz tutsam, haqqımmı yoxdu?

Bir sənətkar ömrü qoydum mən bu xalq üçün,
haqq istədim, danladılar məni "haqq" üçün,
İndi gedib bayquş üçün, yapalaq üçün,
haqqı harda sübut edim, harammı yoxdu?

Qonşuların biri zəlil, o biri xəstə,
zənginlərin içi boşdu, zahiri xəstə.
Belə qullar dünyasının şairi xəstə,
döyüş günü öndə gedən misrammı yoxdu?

Niyə məndən inciyibsən a mehribanım,
məndən başqa inciməyə adammı yoxdu?
Məni mənsiz yaşadanım, məni duyanım,
mən ki, Tanrı şairiyəm, Tanrınmı yoxdu?!

ARXADA UÇURUM, QABAQDA ZAMAN

Keçirəm Bakının küçələrindən,
bu günü qürbətdi, dünəni Vətən.
Varlılar, kasıblar zəmanəsidi,
zalımlar, yazıqlar zəmanəsidi.
Hacılar, tacirlər zəmanəsidi,
təzə mühacirlər zəmanəsidi...

Sökülür, tikilir Bakı yenidən;
Onu ictimai bir mülkiyyətdən
şəxsi mülkiyyətə keçirir Zaman,
gözümün önündə dəyişir insan.

Təzə dükanlarda hər nə istəsən,
satan çox, alan yox, bazara əhsən!
Satıcı danışmır, qiymət üstədi,
milləti soymaqda millət ustadı.
Yüzillik satılan mehmanxanada,
tərcümə edilib: "həyat" "hiyat"a.
"Patronun" dilinə yatmır Naxçıvan,
təki rahat yatsın xarici mehman.

Bəzəkli bir ledi mey-məzədəydi,
yellər oynayırdı mavi telində.
ofisant – elmlər namizədiydi,
pivə paylayırdı padnos əlində.
Filan kafedrada onu bir zaman,
tərif eləyərdi hörmətli dekan.
Parlaq gələcəyi, milli şüuru,
Bir də deyərdi ki, kişi qüruru...

Gecənin yarısı qəhqəhə, gülüş,
polisin əlində rezin dəyənək.
Çıxır kazinodan bir ütülənmiş,
təzə mülkədardı, köhnə dümbələk.
Dünən tanıyırdım o dələduzu,
bu gün bankir olub, ləqəbi "Arzu".

"Halallıq" deyəndə tərpənir bığı,
əvvəl rəhmi gəlir, sonra acığı.
Ali məclislərdə ali bir nəfəs,
adını demirlər, "Hacı filankəs!"
Öz əli, öz başı, öz ixtiyarı –
nə məni tanıyır, nə Bəxtiyarı.

Yubiley keçirir kimsə vurhavur,
Ədalət Allahın yadından çıxır.
Bir şəhid evində yasin oxunur,
burda can bəslənir, orda can çıxır.
Biri "Mersedes"ə hissə axtarır,
o biri çörəyi nisyə axtarır.

Budur, bir qocanın qoltuqağacı,
satır medalları qəpik-quruşa.
Xarici bir turist – kolleksiyaçı,
alır o medalı, əsayla qoşa.
Baxır aldığına – əla suvenir, –
qoca qəhərlənir, xanım sevinir.

Üzü təbəssümlüm, gözü suallım,
"doğmalar" içində sən necə təksən.
Qoltuqağacını satan zavallım,
qalxsan, indi nəyə söykənəcəksən?!
Arxada uçurum, qabaqda Zaman,
İNSANDAN İNSANLIQ İSTƏYİR İNSAN.

noyabr, 1995

QALX

Dəvəsi ölmüş ərəbə

Qalx, ərəb, qalx, yeriyək,
külək qalxacaq, külək.
Səhra – qum çadrasını
başımıza örtəcək.

Qalx, ərəb, qalx, yeriyək
içindəki ağrılar,
acılar, yükdü, ərəb.
Qayğını nə bilibsən,
bu yük dəvə yükündən
daha böyükdü, ərəb.
Dizində taqətini,
qolunda qüvvətini,
yoxla, qalx,
birtəhər qalx,
Büdrəsən, uçsan əgər
özünə söykən ancaq.
Qalx, özündən özünü
xilas elə, qalx, ərəb.
Getdiyin yol uzaqdı,
bələdçisi yox, ərəb.
Taleyin oyunudu, –
iki gözdə qəm olsa:
ərəb, ya qeyri-ərəb –
birləşdirir kim olsa.
İtir sonra arada
rəngin ağı, qarası,
tək burda deyil ərəb,
Ərəbistan səhrası.
Bu səhradan uzaqda
düşdüm səhraya, ərəb.

Bir eşqin mənzilində
yıxıldım mən, ya ərəb!
Gün yandırır səhrada,
külək qalxacaq, külək
Qalx, ərəb,
qalx,
yeriyək!

DİLƏNƏNLƏR

Nə gəzirsən arsız-arsız
cənab sahə müvəkkili, –
Qəbir üstə mən qoymuşam
göz tikdiyin o əklili.

Qəbristana yolum düşür,
kədərliyəm nə zamandı.
Üzdə sakit görünsəm də,
ürəyim çox nigarandı.

Qadın keçir, dilənçidi,
o zəlilə, naxoşa bax.
Çiynindəki boz örpəyə,
ayağında qaloşa bax.

O əl açır sənə, mənə
gör nə deyir, zavallıdır.
Harda ölü basdırsalar,
orda əli uzalıdır.

O dilənir, o yalvarır:
Babək fərman verən dildə.
Qoca Sabir asta-asta
ağladıb güldürən dildə.
Vurğun şeir yazan dildə.
Ozanlardan gələn dildə.
"Hoydu, dəlilərim, hoydu!"
Qoç Koroğlu dinən dildə.
Nənələrdən qalan dildə,
anan layla çalan dildə,
dövlət himni olan dildə!

Necə sığır qeyrətinə
cənab sahə müvəkkili, –
Dil deyirsən, ana dili!

Qoyma keçsin bu yollardan
fəxri adlar alanları,
Vəzifədə olanları,
natiqləri, nazirləri.
"Millət", "Millət" əzbərləyən
şairləri, nasirləri.
Müxbir üzvü olmaq üçün
imza yığan dilçiləri.
Dilinizdə dilənirlər
cənab millət elçiləri!

Yox, öyrəndim, bacarmazsan, –
sən də sahə müvəkkili,
pul yığırsan altdan-altdan.
Səndən kömək ummaq hədər!
hərə bir cür dilənirmiş:
vəzifəni dilənənlər,
fəxri adı, elmi adı
dilənənlər!
Yuxarıdan sənə qədər.
Cibimdəki bu, manatdı.
Gəl, dilənçi, buyur görək,
mən dilənim sonra gərək.

AĞRI

Asya xanıma

"Can verən o idi, canı çıxan sən..."

Məktubdan

Böyük bir alimin həyat yoldaşı
təzədən duz səpib bu yaram üstə.
Deyirlər, qurumur gözünün yaşı,
oxuyub ağlayır hər misram üstə.

Elə qurban olum, el saxlayandı,
yıxılsan, əlindən tez tutar sənin.
Təkləyib əysələr – qucaqlayandı,
saymasan – el özü unudar səni.

Qanadlı bir quşdu ömür sən demə,
tez sınır, bu qanad o qanad deyil.
Hardasa qəm gəldi mənim şerimə,
qəm də sevinc kimi mənə yad deyil.

Qəzetdə şerimi görüb bir nəfər,
mənim göz yaşıma gülüb deyirlər.
Şikayət eyləyib, gör nələr yazır,
ölən arvadına şeirlər yazır...

Nə deyim duyğusuz yaşayan kəsə,
yeyir süfrəmizdə çörəyimizdən –
Gərək millət oğlu əvvəlcə qəlbən
millətin qızına heyifsləyəydi!

Çəkidə yüngüldü bəlkə də almaz,
torpağın varıdı, yerin qiyməti.
Qadınsız kişiyə ər deyən olmaz,
qadındır kişinin ər ləyaqəti.

Sənsə ağlayıbsan... o qəlbə əhsən,
insanda insanı duymayan bir kəs, –
ədalət naminə kömək istəsən
o hər kim olsa da, rəhm edə bilməz!

Bir şeyə inandım mən bu dünyada,
bu bir həqiqətdi – üzə deyilmir;
Elin arxası var – şairdir o da,
şair yas tutanda el dözə bilmir.

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

"KİMİN SUALI VAR?" – YAZMIŞDIM O VAXT, CAVABI ÖZÜMDƏN İSTƏYİRDİLƏR

(*Bir vəzifəliyə*)

Eşitdim, o deyib, sən dinləyibsən,
bir xoş üz gözləyib o dəmdə səndən.
Amma soyuq baxıb qəlbə dəyibsən,
bunu gözləməzdim ömrümdə səndən.

Əhdə, sədaqətə o, bel bağlayıb,
ona təsəlliydi sənlə bu görüş.
O deyib sözünü, sonra ağlayıb, –
qadın ürəyidi özün başa düş.

Uzun gecələrdə qalmışdım oyaq,
məni budaq kimi bərk əyirdilər.
"Kimin sualı var?" – yazmışdım o vaxt,
cavabı özümdən istəyirdilər.

Fərəh istəyirdim, sındı vüqarım,
tək qaldım səhrada, yol qırağında.
Qurdu məhkəməmi "qələm dostlarım", –
O vaxt Yazıçılar İttifaqında.

Qalxdı kürsüsündən bir laureat,
öz doğma dilində yazmayan ədib.
– Əsər gərəklidir, amma gəl anlat, –
birinci katibdi burdakı hədəf.

Qalxdı o biri də, ayağı şikəst,
sonra şeir yazdı alt-altda, sərbəst!
Mavi ekranda da tərif dedilər,
öləndə evindən götürmədilər.

– İttifaqda rəhbər... bu mənəm hökmən,
Katibə qohumam arvad tərəfdən.

"Aldığı arvada ərə gedənlər,
sizə kiçik olsun, bizə də rəhbər".

Bu mənəm, mənimdi burdakı surət...
Deyirdim yozmayın, başqadı söhbət!
"Bu nədir, bəs bu nə?..."
sualları çox,
üstümə yağırdı istehza, gülüş.

O zaman yaxşı ki, otuz yeddi yox,
ya səksən ikiydi, ya da səksən üç.
Filankəs, filankəs, bir də filankəs,
hələ filankəs də ordaydı, qərəz.

Yanına gəlmişdi sənin, o zalım!
ayağa qalxaydın gərək o dəmdə.
Millətin ən gözəl qızıydı gələn
filan vəzifədə sənsə – bir gədə!

Onda başım üstən yellər əsirdi,
onda çəkilmişdi, çoxu qınına.
Arxa axtarırdı, kömək gəzirdi, –
o dəmdə gəlmişdi sənin yanına.

Uzun gecələrdə qalmışdım oyaq,
məni budaq kimi bərk əyirdilər.
"Kimin sualı var?" – yazmışdım o vaxt, –
cavabı özümdən istəyirdilər.

1983

MƏNSİZ YAŞA

Öyrən mənsiz yaşamağa,
mənim gülüm.
Bir az mənsiz yaşa daha,
mənim gülüm.

Bu həyatda
hər kəsin öz həyatı var,
hər dildə bir bayatı var.
Bəlkə də hər bayatıda
bir torpağın fəryadı var.

Amma nə qəm əbədidir,
nə də sevinc,
sevinc qəmə hamilədir, –
bu hikmətdir, demə nədir.
Deyirik ki, "həyat bizik",
amma bəzən biz həyatdan
xəbərsizik.
Guya hər şey apaydındır bizim üçün,
fəqət sonra
yaman olur yaxşı, bir gün,
soyuq olur isti, bir gün,
Dünya özü xoşdu bir gün,
pisdi bir gün.

Darda kömək, –
insanın öz inamıdır,
bu mənim yox,
müdriklərin kəlamıdır.

Külək gördüm,
yağış gördüm həyatımda,
neçə alqış eşitdim mən,
qarğış gördüm həyatımda.

Salam verib
əleyhimə danışdılar,
ilhamıma qarışdılar.
Mən bərkidim,
sən bəlkə də itirərdin inamını,
itirərdin məramını,
lap adicə salamını.

Bu həyatdır, sərtdir üzü,
Sınaqlardan keçiririk
ömrümüzü-günümüzü.
Öyrəş mənim sağlığımda
bir az mənsiz yaşamağa,
bir az mənsiz yaşa daha,
mənim gülüm.

XƏBƏRSİZ

Yatırsan dünyadan yoxdu xəbərin,
taleyin qəribə tilsimə düşüb.
Bir qadın, qəsdinə durubdu sənin,
mənim də hər yerdə izimə düşüb.

Bəzən ovsunlayır şirin dilləri,
deyir ki, nə bilim, könül səsiyəm.
Mən nə birinciyəm ondan ötəri,
nə də... axırıncı əyləncəsiyəm.

Gözünün altına qəm ələnibdi,
dindirsən gah susar, gah qiyam eylər.
Bütün kişilərdən şübhələnibdi,
bütün qadınları ittiham eylər.

Kimsə ürəyini vaxtsız oyadıb
gözündə qalıbdı
sevinci, nazı.
Kimsə nəzakətlə aldadıb, atıb,
qarışıb dünyada onun dünyası.

Mənim nəzərimdə o, taleyi kəm,
günü-güzəranı acınacaqlı.
Onun nəzərində mən sadəlövhəm,
mən daim haqsızam, o daim haqlı.

Qadın nəzərində başqaymış aləm,
O öz gözlərində açır səhəri.
Yeganə ümidi dünyada mənəm,
Yazıq aldanıbdı... yoxdu xəbəri.

ZƏRİFLİK

Qızlar səhəng götürüb
getdilər buz bulağa.
Fikir tutdu əlimdən,
çəkdi məni uzağa.
Vaqifin gözəlləri
yada düşdü, ay haray!
O əsrdən bu əsrə
səda düşdü, ay haray!
O zəriflik,
o şuxluq,
o gözəllik,
o surət,
o təbəssüm,
o qamət,
o nəzakət,
o ismət,
Yaşayır o zamandan
bu zamana,
mərhaba!
Yaşayana mərhaba!
Yaşadana mərhaba!
Siz ey əziz analar,
siz ey ulu nənələr!
Sizin tərbiyənizdən
çıxdı bu tər sinələr.
Dünyanın harasında
belə qız var, ay oğul!
Sevsən, onu sev ancaq
ona yalvar, ay oğul!
Qızlığı nə zərifdi,

gəlinliyi nə əziz.
Analığı əvəzsiz,
nənəliyi əvəzsiz.
Yaşayın siz, a qızlar!
bu gözəl torpaq üstdə.
Düzülsün misralarım,
yol olsun, körpü olsun
siz gedən bulaq üstdə.

1978

ƏSA GÖTÜRMƏ

" ...çəkilmişəm qınıma.
... qorxuram mən, –
yalan desəm Tanrıdan,
doğru desəm həndədən".

B.Vahabzadə

Sən belə demədin bir zaman şair, –
başında şimşəklər çaxanda belə!
Qırx il sətiraltı qışqıran şair,
susarmı səngərdən qalxanda belə?!

Bəndənin evini yıxdı yalanlar,
o başa düşmədi faş olanacan.
Özün deyirdin ki,
heykəl olanlar
daşa basılıblar daş olanacan.

Qoy daşa bassınlar, o daş arxadır,
zirvənin himnini tufanlar deyir.
Qartal – ildırımla əlbəyaxadır,
yerdə – çəyirtkəni sərçələr yeyir.

Şair qəsddən ölür, əsgər güllədən,
neyləmək, talelər başqadır, şair.
Əsgəri sağaldıb yaşadan vətən,
şairi öldürüb yaşadır, şair.

Almaz İldırıma Bakıda heykəl! –
millət gah ağ deyir, gah qara yazır.
Adını hər yerdən qaralayan əl
indi hər qapıya, divara yazır.

Mənə "qəbahətin" birtəhər gəlir,
görüb namərdləri çox köks ötürmə.
Üstünə qalxanlı gürzələr gəlir, –
əldən qılınc verib, əsa götürmə.

aprel, 1994

TƏRCÜMEYİ-HAL

Döyüldüm dəmir kimi,
döyüşdə gərək oldum.
Yoğruldum xəmir kimi,
gördülər çörək oldum.
Əkildim torpaq kimi,
göyərdim, çiçək oldum.
O qədər dandılar ki,
axırda gerçək oldum.

BOŞ SƏBƏTLƏR

Bir şəkil çokdirdik...
nümayəndələr!...
filankəs, filankəs, bir də filankəs.
Mən keçdim arxaya, kimsə inciyər,
mənim anam ölsün, xətrimə dəyməz.

Baxışlar, duruşlar, münasibətlər...
burda bir qoltuğa qısılmışdılar.
İnsan cilidində bu boş səbətlər,
elə bil dirəkdən asılmışdılar.

İstədim xəlvəti aradan çıxım,
şəkildə boş qoyum arxa yeri də.
Baxdım, səbətlərə,
gəldi yazığım, –
gördüm boş səbətin mənəm biri də.

YASİN

Görkəmli alim dostum Rüstəm Əliyev
Saraya yasin oxudu

Müəllif

"Yasin" oxuyurdun, ey sinədəftər!...
yazana min rəhmət, deyənə əhsən.
Sənə süfrə açan o zərif əllər
çəngəl tok
torpağa düşdü süfrədən.

Köhnə qəbristanın yeni bəzəyi –
can deyib yandığım, can sirdaşıydı.
Birinci hədiyyəm – nişan üzüyü,
sonuncu hədiyyəm – bu baş daşıydı.

Nədir bu dünyanın gizli oyunu,
kimdir bais olan bu göz yaşına?
Mən burda torpağa basdırdım onu,
o, evdə yuxuda çıxdı qarşıma.

Bir az gecikəydim, gözü yol çəkər,
adı yox, o özü yeganəm idi.
Bir düymәm qopsaydı, əlüstü tikər,
çiynim əzilmişdi, biganə idi!

Beləcə ilahi bir ağrı ilə,
kökləndim mən Quran surəsi üstə.
Bu necə kitabdı, –
oxunur hələ
ölünün, dirinin süfrəsi üstə?!

Qəbrilə üz-üzə canlı bir insan! –
bəlkə də sözümün canı bundadır:
Bu necə hikmətdi, –
dünyada qalan
dünyadan gedənin hüzurundadır.

Böyük kürsülərdə adı çəkilən,
"Yasin" tapşırırdı bir ada burda.
Millətin toyuna, yasına gələn
yaraşır toya da,
yasa da burda.

25 dekabr, 1993

GƏNCƏ ÜSYANI

Tarix qisas aldı tarixçilərdən,
yaşadı yaddaşda Gəncə üsyanı.
Öldük, içimizdə ölmədi vətən,
torpaqda və daşda Gəncə üsyanı.

Gəncə şəhər deyil, Gəncəbasardı,
əriş-arğacıyam mən bu yolların.
Kürəyi – zirehli dəmir hasardı
Gəncədə doğulan mərd oğulların.

Sinələr güllələ hədəf oldular,
gəlinlər vuruşdu əlində silah.
Yeridi üstünə "qızıl" ordular,
göy susdu, yer dindi: Allah, ay Allah!

Millətə şöhrətdi qadın hünəri,
bir canın sözünü neçə can deyir.
Gəncə darvazası gedəndən bəri,
burda hər darvaza bir üsyan deyir.

Həmid Sultanovun dar ağacından,
Moskva razıydı, xain razıydı.
Bir gözəl özünü asdı saçından, –
Gəncənin dünyaya etirazıydı.

Torpağın bəlkə də son səngərini
namərdin əliylə dağıtdı namərd.
Gəncədə sınadı mauzerini,
Əlheydər Qarayev...
ağırdı bu dərd!
Şeyxi hüzuruma çağırın görək,
səsində, sözündə bir az od olsun.
Özü bir fatihə oxusun gərək,
şəhid gedənlərin ruhu şad olsun.

Mən sənə heyranam Gəncə torpağı,
karvanın kəhrizdi, dağdı, çinardı.
Asın eyvanlardan üçrəng bayrağı,
GƏNCƏ ÜSYANINDAN
bir yadigardı.

noyabr, 1992

ƏGƏR

Yaxşılığın başa qaxmaq üçündüsə,
ya qaşqabaq üçündüsə,
eləmə heç.
Məsləhətin,
ya diləyin
yada salmaq üçündüsə,
diləmə heç.
Bir xoş sözün sonra minnət üçündüsə
söz demə heç.
Ya xoş üzün başqa məqsəd üçündüsə
göstərmə heç.

TƏLƏSMƏYİN

Bəd xəbəri verməyə tələsməyin dünyada,
nə yaxına, nə yada.
Yüngül olur ayağı onsuz da bəd xəbərin
üzü bozdu kədərin.
Bir qəlbin şüşəsini qırmağa tələsməyin.
bir gülüşü yanaqda,
bir söhbəti dodaqda,
bir yerişi ayaqda
heç yarımçıq kəsməyin.
Biri gül bəsləyirsə,
biri yol gözləyirsə,
tufan olub əsməyin,
ləngiyin, tələsməyin.

SÖYÜD

Hüseyn İbrahimova

Yenə Təbriz sözü gəldi dilimə,
babam Xətayinin şəhəridir o.
Qurşayın Arazı mənim belimə,
Təbrizin açılmış kəməridir o.

Araz qırağında, küləkli gündə,
mən bir söyüd gördüm çayın üstündə.
Dağılmış saçını gah yel yolurdu,
gah da ki, tikanlı məftil yolurdu.
Əyilib o tayı öpürdü söyüd,
əyilib bu tayı öpürdü söyüd.
Saçını o taya səpirdi söyüd,
saçını bu taya səpirdi söyüd.

Yüz belə küləklər əsib üstündən
birdi bahar ona, birdi qış ona.
Sərhəddə bitdiyi birinci gündən
tikanlı məftillər sarınmış ona.

Söyüd bitdiyinə peşiman olmuş,
söyüdü görənlər pərişan olmuş.

Söyüdüm, əyilib o tayı öpdün,
gətir saçlarından öpüm, söyüdüm.
Söyüdüm, saçını bu taya səpdin,
gətir saçını də öpüm, söyüdüm.
Üstünə gül-çiçək səpim, söyüdüm.

Fikrə qərq olduğum sərhəd boyunda,
sərhədsiz göründü dünya gözümə.
Əsr yarım keçdi bu bircə anda,
külək toz-torpağı çırpdı üzümə.
Sandım ki, yel əsir əsr yarımdı,
söyüdün saçları öz saçlarımdı.
Dondu damarımın elə bil qanı,
demə, qanunlara mən qulaq asdım.
Bölmədim, bölünmüş Azərbaycanı,
söyüdlə birlikdə bağrıma basdım.

ƏZİZİM

Məhəbbəti satın alır pul verən,
Məhəbbətə can verənin əlindən.

(İrandan, Türkiyədən gələn binamus "qardaşlarımız" qadınları şirniklərdirməklə gün keçirirlər)

Müəllif

İnsaf elə, məhəbbətdən az danış,
yeni sevdan mübarəkdi, əzizim.
El sözüdü: əyri otur, düz danış,
dost arası düz gərəkdi əzizim.
Deməməyin nə deməkdi, əzizim?!

Yad ellərə dəvət edir filankəs,
sevən kimdi, sevilən kim, bilinməz.
Ağ köynəyə ləkə düşsə, silinməz,

yeri qalsa, o da pisdi əzizim,
gedən gedir, qalan izdi, əzizim.

İndi zaman dəyişibdi doğrudan,
bilmirsən kim uduzandı, kim udan?
Oyansan da bu yatdığın yuxudan,
daha gecdi, sən xumarsan, əzizim,
yuxulardan nə umarsan, əzizim.

Məhəbbəti satın alır pul verən,
məhəbbətə can verənin əlindən.
Səndən ötrü nə məhəbbət, nə vətən? –
Vətənsizsən vətəndə sən, əzizim,
cəbhədədir indi vətən əzizim.

Bizim qızlar papaq qoyub başına,
kəklik kimi yatır qaya qaşına.
Körpələrin tökülən göz yaşına,
dözə-dözə döyüşürük, əzizim,
dərdimizi bölüşürük, əzizim.

Qazan orda, bəzən orda, gəz orda,
kimə kəniz olacaqsan bəs orda?!
Əhd-peyman bağla orda, kəs orda,
bundan sonra fərqi nədir, əzizim,
arifə bir işarədir, əzizim.

Bəsdi şair, rəhmin gəlsin özünə,
qızın doğma ocağına, közünə.
Göz həkimi baxsın özgə gözünə,
birləşməmiş ayrılırıq əzizim,
tanıdırlar, tanıyırıq əzizim.

30 aprel, 1992

HƏLƏ AND İÇİR

Almas İldırımın adına küçə! –
keçirəm, ildırım içimdən keçir.
Bu necə millətdi, ilahi, necə?
ocağı söndürüb külə and içir.

Natiq əl-qolunu yellədir yenə,
hər sözü "mərmidir", "güllədir" yenə.
Lenin Sarayında əl gedir yenə,
hakim fərman verib, kölə and içir.

Özgəni doyurub ac qaldı vətən,
meydana axışır ölkə yenidən.
Əsrin əvvəlində inqilab edən,
əsrin axırıdır... hələ and içir.

TEHRANDA AZƏRBAYCAN SƏFİRLİYİ, ÜÇRƏNGLİ BAYRAĞIMIZ

Səni qaldıranacan,
can verdik, nə qədər can.
Məzar-məzar gətirdik,
səngər-səngər ötürdük.
Belimizə bağladıq,
qoynumuzda saxladıq.
– Bir kərə qalxan bayraq
bir daha enməz, – dedik.
Millətin andıydı bu,
bu andı dinməz dedik.
Bir bayraq qalxsın deyə,
milyon əl qalxdı göyə.
O gün göründü vətən,
dünyanın hər yerindən.
Görmədi bu günləri,
Qarabağ şəhidləri,

Səttarxan, Məmmədəmin
Bu da sənin taleyin.
Allah, Allah bu bina,
bu binada bu bayraq,
necə əzizdir Allah!
Tərcümə olunacaq
rusun, farsın dilləri,
Sərhəd boyu lokələr.
Bu bayrağın dilində
danışacaq ölkələr.
Tehran... bizim səfirlik! –
dünya mənə sirr gəlir.
Qalx ayağa, şairim,
görüşə səfir gəlir!

fevral, 1993

ELƏ DURMA

Uzunsaçlım,
"qaçqınım",
"köçkünüm" elə durma.
Boynuyoğunlar görüb,
durna boynunu burma.

Səni gözlətdirirsə
qəbul otaqlarında, –
icra hakimi quldu,
polis rəisi gəda!

Ünvanın ermənidə –
evin, bağın, kilidin.
Qapının açarıdı
götürüb gətirdiyin.

Qurulu bir ev verib
bir ad aldın: "Didərgin".

Burda Bakı sənindi,
orda Füzuli sənin.

Burda bazar bahadı,
hələ çörək növbəsi.
Bazar alverçisidi,
siyasət alverçisi.

İnsaf elə zülümkar,
bəs deyilmi əzabı, –
səngər-səngər qaçanı
qovdurma qapı-qapı.

Qoru ləyaqətini,
uzunsaçlı sənindi.
Özü dünya gözəli,
adı "qaçqın" sənindi.

Nə Bosniya qaçqını,
nə İraq, nə Fələstin.
Ermənin əlindən
üstünə qaçıb sənin.

Arzum, Laləm, Zeynəbim,
Nəsibəm... elə durma.
Sənə qurban qələmim,
vəzifəm, elə durma.

Səni gərək dinləyən,
səni söylədən olsun.
Ər itirdin, ər bacım,
tapdığın vətən olsun.

ZİRVƏ

Zirvəyə qalxıram dolama yolla,
bu yol əziyyətdi, tamaşa deyil.
Qalxıram təbdirlə, hisslə, ağılla,
zirvənin mənzili birbaşa deyil.

Kosir qabağımı gah sis, gah duman,
gözümdə yorğunluq, saçlarımda dən.
Qalxıram, daş qopur ayağım altdan,
dağ mənə söykənir, mən dağa hərdən.

İllər pillələrmiş bizdən ötəri,
Yollara gah bürkü, gah şaxta düşür.
Şöhrətin sevinci, yaşın kədəri,
tərs kimi, ikisi bir vaxta düşür.

Keçir icazəsiz ömrün səddini,
keçirir bizi də alovdan, oddan.
Sağlamlıq, gözəllik ləyaqətini
alır əlimizdən yaş soruşmadan.

Ah, zirvə hardadı, görəsən harda?
nədir mən getdiyim bu cığır, bu iz?
Mən də bir zirvəyəm aşağılarda,
nə mən zirvəsizəm, nə zirvə mənsiz.

Gedirəm... illərə sorağım düşür,
insan öz-özündən ayrılır demək.
Yuxarı baxıram – papağım düşür,
aşağı baxıram – gözümdən eynək.

1979

ANKARADA MƏMMƏD ƏMİN RƏSULZADƏNİN MƏZARI

Daş üstə yazı: "İnsanlara hürriyyət, millətlərə istiqlal!". Son nəfəsində o üç dəfə "Azərbaycan!" – dedi, gözlərini əbədi yumdu.

Məmməd Kəngərlinin dediklərindən

Fərdlər ölür, lakin ölməz "Cəmiyyət".

Z.Göyalp

Qarşımda bir məzar, məzarda KİŞİ!
qəbristan daimi bir heyrətimdi.

Əsrin ən talesiz bir əzabkeşi, –
mənim Türkiyədə ziyarətimdi.

Yerə də zinətdi düşünən bir baş,
o yatır bir ana köksündə belə.
Qəbristan hər yerdə qürbətdi, qardaş,
qürbətdi vətənin özündə belə.

Bəs niyə doğmadı mənə bu kümbəz? –
pak vicdan sahibi, üstə şər yatır.
"Bir yol qalxan bayraq, bir daha enməz!" –
bayrağı qaldıran bir rəhbər yatır.

Türkiyə vətəndi, türkəm deyənə,
namərdin ürəyi partlasın gərək.
Vətəndən qovdular, qaçdı vətənə,
qaçdı beşiyindən məzarınadək.

İlahi, nə qədər böhtan yazdılar,
Mənə nələr deyir bu kiçik məzar.
Hayana döndüksə, şüar asdılar,
Hanı kommunizm, o şanlı şüar?!

Nə qədər yubiley oldu Bakıda,
təriflər, təltiflər yapdıq, Əfəndim.
Sənin yubileyin düşmədi yada.
biz səni itirib tapdıq, Əfəndim.

Hanı bu beşiyin ana laylası?!
Hanı Azərbaycan...
yat, quzum, laylay.
Yerin behişt olsun, daş ağrıtmasın,
mənim "xalq düşmənim", "məhbusum" laylay.

Ağırdı millətdən üzr istəmək,
yalanlar əbədi puç olmalıydı.
Heykəl var – məzara gömülsün gərək,
məzar var – heykəli ucalmalıydı.

Ankara, 13 may, 1990

QIZ QALASI

"Qız qalası" həqiqətdir,
əfsanə yox!
Bu əfsanə xəyanətdir,
əksinə yox!
Azərbaycan torpağında,
ola bilməz dillər töksün,
ya diz çöksün,
ata qızı qabağında.
Öz qızına, balasına,
doğma ciyərparasına
"Sevgilim ol", "arvadım ol" desin ata.
Bu ləkədir həm ataya, həm övlada.
Bu ləkədir mənim üçün,
sənin üçün,
onun üçün, –
bəşər üçün.
Namərd özü ləkəlidir bu şər üçün.
Düşmənin söz ləkəsidir, ədavətdir.
Amma adı əfsanədir,
rəvayətdir.
Onun adı,
Qız qaladı! –
Bu torpağın qızlığıdır,
bakirədir!
Dəyə bilməz düşmən əli, nəkarədir!
Mən şairəm –
bu millətin oğlu mənəm.
Mən atayam –
qız atası, haqlı mənəm.

Yansın düşmən, haqsız odur,
yalan odur!
Qız qalası saxlayıb öz qızlığını,
durur yenə,
qalan odur.

CƏBHƏ BAYATILARI

Oxuma, sarı bülbül,
itirdim yarı bülbül.
Burda mən qərib oldum,
ŞUŞADA Xarı bülbül.

A dağlar, ulu dağlar,
kəsdiniz yolu dağlar.
Əvvəl çeşməli-sulu,
indi qorxulu dağlar.

KƏMƏRLİDƏN verdilər,
Meşə, mədən verdilər.
Erməni yer istədi,
bunlar vətən verdilər.

Qonşum erməni oldu,
dedi yer mənim oldu.
And içdim, "qardaş" dedim,
and mənə qənim oldu.

GƏNCƏYƏ fişəng düşər,
ev yanar, dirək düşər.
Qoyma hönkürən olsun,
çiyindən tüfəng düşər.

Gəmi gələr, yan gedər,
yüz yerə güman gedər.
Səngərindən qaçanın
vətəni qurban gedər.

Yer qazıram qum çıxır,
bal yeyirəm, mum çıxır.
Şeytandan danışırlar,
erməni qohum çıxır.

Bulaqlar orda qaldı,
yaylaqlar orda qaldı.

Oğlan səngərdə öldü,
Qız ölmüş burda qaldı.

AĞDAMDAN üzü bəri,
yol gəlir izi bəri.
Ağdamda yer yarıldı,
addadı yüzü bəri.

Erməni dərddə yansın,
xeyirdə-şərdə yansın.
Ağdamı yandırdılar,
qoymayın BƏRDƏ yansın.

Zülümdür yerim, haray!
kimə can verim, haray!
Erməni əlindəyəm,
gəl qurtar, ərim, haray!

XOCALIDAN gələn var,
ağlayan var, gülən var.
Bakıda toy qurmayın,
Xocalıdan ölən var.

Paltar əyinə gərək,
köçəm ƏYİNƏ gərək.
Atı əldən gedənin,
yəhər nəyinə gərək.

Yol gəlir QUBADLIDAN
Xəbər alın atlıdan.
Nəbi, Həcər hardadı? –
itdi namus, batdı qan.

İgidlər ölməsinlər,
ayrılıq görməsinlər.
Siz yerə tikiş qoyun,
torpağı bölməsinlər.

Ocaq deyim, köz deyim,
yanır, necə döz deyim.
Gedib üzü dönənə
üzüm gəlmir söz deyim.

Bir xanım var, əri yox,
Başqa dərdi-səri yox,
Dükanda dünya satır,
dünyadan xəbəri yox.

Deyirəm ayıb çıxır,
demirəm hayıf çıxır.
İRANDAN tacir gəlib,
BAKIYA sahib çıxır.

Dünya, tamaşa dünya,
beləcə yaşa, dünya.
Başlar ayağa keçdi,
ayaqlar başa, dünya.

İTKİN DÜŞƏNLƏRİN YERİ BİLİNMİR

Xırda qəzetlərin birində
qərəzli yazılar oxudum

Zalım, ilan kimi dilin haçadır,
qoy əfi ilanlar qoynunda yatsın.
Boyun – bir qurulu dar ağacıdır,
as məni çiynindən, bir şəhid artsın.

Bu qədər HƏRİSLİK,
bu qədər QƏRƏZ,
bu qədər İDDİA,
bu qədər İŞTAH,
bu qədər PAXILLIQ,
bu qədər MƏRƏZ,
bu qədər BƏDXAHLIQ
Hardandır, Allah!

Bığ yeri təzəcə tərləmiş əsgər,
döyüşür, səngərin sirri bilinmir.
Siyahı dərc edir böyük qəzetlər,
itkin düşənlərin yeri bilinmir.

Gedir oğulları Azərbaycanın,
qışın soyuğu var, yayın atəşi.
Fikirdən, infarktdan həlak olanın,
atılmır üstündə yaylım atəşi.

Mən kiməm – bu yurdun bir vətəndaşı,
bir az ümidliyəm, bir az intizar.
Kürün qırağında bir mamır daşı.
ya da qəbristanda uçuq bir məzar.

Getmir ürəyimdən bu söz yarası,
gördüm,
yaranın da sızlar gözü var.
Nə hürən itlərdə ürək ağrısı,
nə çalan ilanda ürək özü var...

iyul, 1993

ŞƏHİDLƏR XİYABANI

Dayanın, Şəhidlər xiyabanıdı,
yas toya qarışıb, toy yasa burda.
Qızıl qumaşlarda qara xonçalar, –
nişan gətiriblər bir qıza burda.

Nigaran gedənlər yatır xəbərsiz,
yatağı boş qalıb, atı yəhərsiz.
Ana var, oğulsuz, gəlin var ərsiz,
nəydi bu müsibət, bu cəfa burda?

Qızıl qan ləkəsi qalır gül üstə,
bir qurğu qurdular fitnə-fel üstə.

İl təhvil olubdu qərənfil üstə,
verib öz yerini qış yaza burda.

Kim bilir, nə qədər ölən-qalan var,
Vətəndə bir vətən şəhid olan var.
Hələ bir-birini xəbər alan var, –
dil yox, sual verir, göz-gözə burda.

Şəhriyar əlində bir əsa gəlsin,
çağırın Babəki bu yasa gəlsin.
Qisas istəyəni qisasa gəlsin,
Yer özü çağırır qisasa burda.

Bir yandan məğrurluq, bir yandan həya,
yası bir boyadı, toyu bir boya.
Neçə Koroğlular gəldi dünyaya,
cavan Babək yatır, hardasa burda.

Kim belə qarğadı bu bağça-bağa,
qaralar bağlanıb min bir budağa.
Sürtüb ağ saçını qara torpağa,
dəyməyin, Nəriman ağlasa burda.

fevral, 1990

QANLI KİTAB

Hərbi hospitalda yaralı cəbhəçi Elxan Mirzəyev danışdı ki, həlak olan bir əsgərin qoltuq cibindən qana bulaşıq "Fikir eləmə" kitabım çıxıbdı, başqa sənədi yox idi. "Fikir eləmə"dən sonra vergül qoyub, "Vətən, fikir eləmə" yazıbmış.

Müəllif

Qan ağlayan şeirlərim,
kitab sinəm batdı qana.
Qarışdı bir şair qanı
bir əsgərin al qanına.
Mən bilsəydim, –

dəmirdən üz çəkdirərdim o kitaba,
misdən, tuncdan tökdürərdim misraları,
ya poladdan kəsdirərdim vərəqləri,
təki namərd bir güllədən
saxlayaydı o əsgəri.
Yarasına tənzif kimi
vərəqləri sarıyaydım,
ağrıyanda ağrıyaydım.
Sözlərimi bu sinədən o sinəyə
tökə-tökə,
"Fikir eləmə" oxusa da,
gizli fikir çəkə-çəkə
mən kitaba yazdığımı
o torpağa yazdı fəqət:
tüfənginin darağıyla,
bu Azadlıq sorağıyla.
İkilikdə bir səngəri
qorudu bu məmləkətin
bir şairi,
bir əsgəri.
Hansı sözüm,
hansı şerim
istəyindən xəbər verib? –
Döyüşlərdə qoluna güc,
ürəyinə təpər verib?!
Görüşümə gələsiymiş bəlkə elə, –
təzə cəbhə şeri ilə?!
Mən görmədim o əsgəri,
sən o yeri göstər mənə.
Vətəndəki o vətəni, –
o səngəri göstər mənə.
Qoy zəvvarın qəbul olsun ziyarəti,
o zəvvardı.
Mənim Kəbəm, ziyarətim
o məzardı.

EKRAN ÖNÜNDƏ

Pişiklərin yeməyini göstərirlər,
Pişiklərə xüsusi bir hörmət ilə.
Pişiklərin xörəyini göstərirlər
Ləzzətindən danışırlar ləzzət ilə.

Qucaqlarda əzizlənir, xumarlanır,
Əl-üzünü yuya-yuya cənab pişik.
Səhər-axşam sığallanır, tumarlanır
Yedin, doydun, get yuxuya, cənab pişik.

Dünya bəlkə it-pişiyin dünyasıdır? –
Dərk etmirik burda bəlkə insan kimi.
İnsana it, itə insan qayğısıdır,
Nəfəs alır yüz bədəndə bir can kimi.

İndi gəlib qonşu çörək növbəsindən,
Ömür sürür Allah verən arzusuyla,
Acqarına zəhər yağır çöhrəsindən,
Gülümsəyir pişik olmaq arzusuyla.

Fransalı, Nyu-Yorklu ledilərin,
Səsi ipək, əli zərif, gözü xumar.
İtlər kimi tumarlanar qaçsa yəqin,
Yatsa yəqin, pişik kimi xumarlanar.

Düşmən gəlir qıra-qıra, döyə-döyə,
Mərd oğullar həlak olur kişi kimi
Kimsə gizli tumar çəkir ermənıyə,
Kimsə gizli xumarlanır pişik kimi.

KÜR AXIR

Tale məni əzizləyir
sığalı qapaz qarışıq.
Külək əsir, yağış döyür,
gələn qışdı yaz qarışıq.

Mən bal yedim dadı zəhər,
gülüş gördüm yarı qəhər.
Mən yas gördüm gülürdülər,
mən toy gördüm yas qarışıq.

Tale mənə bata bilmir,
qovur hələ tuta bilmir.
Nişan alır, ata bilmir, –
Kür axır Araz qarışıq.

HASAR

Hansı qapıdan girdim,
divarda qoç Koroğlu,
yanında Qaçaq Nəbi.
Hansı türkdən soruşdum,
zindanda yatıb, – dedi.

– Nadir şah kim olub?
– Türk.
– Fətəli şah?
– O da türk.
– Şah İsmayıl, şah Abbas,
Nəsrəddin şah, ya Qacar? –
bütün bu sülalələr?
Türkdü, türkdü, – dedilər.

– Türklər kimdi?
– Müsəlman.
– Farslar kimdi?
– Müsəlman.
– İran kimindi, İran?
– İran, fəqət farsların.
Dünyaya boylan, yazıq,
içindən bu hasarın.

1993, Tehran

ÖLDÜRÜRLƏR YAXŞILARI

Bir güldana qoymuşdular
Qızılgülü,
cır gül ilə.
Soldu bir gün
o gül də gül xiffətilə.
Yrək açdı, göz oxşadı, ətir yaydı,
ürəksizlər, kor olmuşlar dünyasına.
Soyuq canlar Allah, Allah, necə qıydı.
Qızılgülü cır güllərin sırasına?!

Sonra gördüm nə deyirmiş bu "qayğılar"? –
içimizdə qoruyurlar naşıları.
Qızılgülü cır gül ilə solduranlar,
nadanlara qata-qata öldürürlər yaxşıları.

GÜLƏ-GÜLƏ

Darıxma, sənə qurban,
gülüm, gülüşüm mənim.
Saçı – sapsarı qızıl,
üzü – gümüşüm mənim.

Ürəyinə salma sən,
kimdi ki, o eybəcər?
Ürəyində olanlar
sonra səndən inciyər?!

İkiyə bölünmüşəm, –
canımda bir canım var.
Səndə bir yuva qurdum,
səndə bir ünvanım var.

Üstünə qəm yerisə,
qarşıla gülə-gülə.
O gülüşü mənə də
aşıla gülə-gülə.

Qəm – üzündə lalədi,
saçların şəlalədi.
Qəm də bir piyalədi, –
nuş elə gülə-gülə.
Qoyma xətrinə dəysin, –
qəddini kədər əysin,
Rəqibin qara geysin, –
qəşş elə gülə-gülə.

DAŞ ÜRƏKLƏR GÖRDÜM, ÖLÜ BAXIŞLAR

Bir qələm dostumu apardı dünya,
daş ürəklər gördüm, ölü baxışlar.
Adımı yazmadı başsağlığına,
"unutdu" başları sağ olmamışlar.

ƏCƏL GƏLİNCƏ SƏN GƏLDİN

Təzə ili tək keçirdim,
yuxuma gecə sən gəldin.
Yanıma gələ bilmədin,
evə gizlicə, sən gəldin.

Ayrı saldı illər bizi,
necə tapdın yolu, izi,
tanıdınmı evimizi?
əcəl gəlincə, sən gəldin.

İndi bildim nədir vəfa,
bitmədi bu cövri-cəfa.
Nə çoxdu qohum-əqrəba,
bircəmsən, bircə sən gəldin.

DƏVƏ, SUSMA

Dəvə, sənin dəvə yükün ağır oldu,
açılmadı orda düyün,
ağır oldu.
Yazıq, bəlkə uca boyun,
böyüklüyün ağır oldu?!
Ovsarını bağladılar
bir eşşəyin quyruğuna,
tapşırdılar müntəzir ol buyruğuna.
Yəni bir az üzüyola,
bir az lal ol,
əhli-hal ol.
Ya əllərdə bir alət ol,
yəni bir az,
bir az eşşəkxasiyyət ol.
O, qalxanda diz çökdüyün,
baş əydiyin,
yerə yatıb bel bükdüyün,
dayananda dayandığın,
oyananda oyandığın,
danışmamış eşitdiyin,
cənnətdiyin, behiştdiyin
qoca Sarvan!
Çıxdı heçə-puça Sarvan.
Bir halallıq istəyir o
indi ölüm ayağında.
O baş əyir, o diz çökür
gəlib sənin qabağında.
O bilmədi qədirini, qiymətini.
O bilmədi ağır olur
dəvə kini.
Dəvə, indi o mütini bağışlama.
Bir eşşəyin yedəyinə verdi səni,
bağışlama.
Mən yalvarsam, dəvə, məni bağışlama.
Səndən vətən xahiş etsə,

o vətəni bağışlama.
Dəvə, susma.
Mən uduzdum bağışlaya-bağışlaya,
sən uduzma.
Dəvə, susma.

DAŞ VAXTI DEYİL

Zəmanə dəyişib ay sənə qurban,
tərs kimi yaşın da o vaxtı deyil.
Kəsdi düz sözümü sözü əyrilər,
dava-dalaşın da o vaxtı deyil.

Yüz baş hiylə qurur, bir baş neyləsin,
dil-dodaq təpiyib, göz-qaş neyləsin.
Buna dost neyləsin, yoldaş neyləsin,
dostun-yoldaşın da o vaxtı deyil.

Nəriman, ürəyin başqadır sənin,
millət hörmətini yaşadır sənin.
Kimlər bostanına daş atır sənin,
səbr eylə, daşın da o vaxtı deyil.

YOXDU ƏVƏZİN, EY KÖNÜL

Çox yalvardın, az eşitdi,
daha nə desin, ey könül.
Səndən qeyri yalan şeydi, –
yoxdu əvəzin ey könül.

Taleyimə bir gün düşüb, –
bağlayıblar, düyün düşüb.
Hamı evdən sürgün düşüb,
batıbdı səsin, ey könül.

Qaralmasın od nəfəsin,
gəlməyən gəlmir, gəlməsin.
Buna bir bəndə neyləsin,
Allah neyləsin, ey könül.

MƏSCİDDƏN KİLSƏYƏ GEDİR

Bir qız bir ingilis tapıb,
bu xanım o bəyə gedir.
Boynuna təzə xaç salıb,
məsciddən kilsəyə gedir.

Kürəkən ayqırın biri,
qaynana fağırın biri,
qız beli yağırın biri,
mey içəndi, meyə gedir.

Hayıf, qızların niyyəti,
götürmək olmur minnəti.
Gah özünü, gah milləti
şair söyə-söyə gedir.

SAFRUHA

Asif Atanın xatirəsi

Deyirlər ki, bərk sancıbsan məni yenə,
bir "xanımın" ad günündə coşub qanın.
Əl çalıblar əlindəki qədəhinə,
yanındakı yalaq-yaltaq adamların.

Mən neyləyim, bir ömrüm var, bir həyatım,
oyna hələ havasına o qədəhin.
Sənə yaxşı qul olmağı bacarmadım,
yaxşı Ağan olardım mən çünki sənin.

ŞAİR

Deyirdin dünyadan yoxdu xəbərin,
Bakıdan yox imiş xəbərin, şair.
Toxlar tikdiyini, Aclar sökdülər,
hardadı "İçəri şəhər"in, şair?

Reklam fars dilində, alman dilində,
Mozambik dilində, yunan dilində,
Ana vətənində, ana dilində
pozuldu mübtədan, xəbərin şair.

Ocağı yandırdıq, közü nə oldu,
nə oldu, hər kəsin özünə oldu.
Bakını verdilər, kazino oldu,
bəs sənin nə oldu dəyərin, şair?

Biri "Mersedes"ə hissə axtarır,
o biri çörəyi nisyə axtarır,
kimsələr içində kimsə axtarır,
hardadı, xanların, bəylərin, şair?

Aşağı ac gəzir, yuxarı toxdu,
aşağı olalı, yuxarı yoxdu.
Yüz de, bir şeyin ki, axırı yoxdu,
nə sözün sayılır, nə şerin, şair.

Şair doğulmağın başa bəlaymış,
gərək başdıların başa salaymış.
Niyyət nə Məkkəymiş, nə Kərbəlaymış,
tapdılar yolunu gəlirin, şair.

Azadlıq istəyib, müstəqil olduq,
gəlmələr müstəqil, biz fəqir olduq.
Müqəssir axtarma, müqəssir olluq,
qarışar axşamın, səhərin şair.

Getdi sətiraltı yazan vaxtımız,
indi də minbərdən "Əzan" vaxtımız.

Bazarda qazanha-qazan vaxtımız.
sənin ki, yoxdu bir xeyirin, şair?

Xarici maşınlar dalbadal keçir,
lallar dil açıbdı, natiq lal keçir.
Könlümdən yeni bir İstiqlal keçir,
hardadı əzəlki hünərin, şair?!

23 yanvar, 1993

SƏN DƏ XİFFƏT EYLƏMİSƏN

Bülbül, yenə nə şivəndi,
bağı cənnət eyləmisən
Gəlişimdən xəbər tutub
Nə mərhəmət eyləmisən.

Oxuyursan sözlə-sazla,
sevinirsən gələn yazla.
Dedilər ki, bu avazla
məni dəvət eyləmisən.

Büküləndə budaqda gül,
açılarmı sevən könül?
Yəqin olub ana bülbül,
sən də xiffət eyləmisən.

Susduruldu şair-ozan,
bu torpaqda zaman-zaman.
Sus deyəndə susmamısan,
nə qiyamət eyləmisən.

Aşıb-daşsın o nəğmələr,
mənim sözüm haqdan gələr.
Mən dərdimi şirin-şəkər
sən də şərbət eyləmisən.

BAXT QAPIN AĞZINDA AYAQ ÜSTƏDİ

Baxtımız əbədi, həyat dəyişkən,
dünyanın özü də bir cür yuxuymuş.
Bir evdə nikahın, birində eşqin,
dünyanın iki yol ayrıcı buymuş.

Mən sənin içində, o yanındadı,
eşit bu vurğunu, hecanı, canım.
Mənə "can" deyirsən, canın ondadı,
kimə həsr elədin canını, canım?!

Bir cığır, ya bir iz varmı deyirsən,
ümidin şeh kimi yarpaq üstədi.
Evində oturub baxt gözləyirsən,
baxt qapın ağzında ayaq üstədi.

ALA PİŞİK

Sən nə mötəbərsən, ay ala pişik,
salam, hacı pişik, kərbəla pişik!
Deyirlər, Məhəmməd Əleyhissəlam,
oyadıb, yuxuna qatmayıb haram.
Kəsib çuxasının bir *tərəfini*,
qoruyub sənin də şan-şərəfini.
İndi televizor sənə yer verir,
yeyib gəməşirsən, onu göstərir.
Bığını yalayıb tumarlanırsan,
xumar qucaqlarda xumarlanırsan.
O hansı şöbədir, belə şən keçir? –
bizimki ədəbi şöbədən keçir.

Şeir demək üçün bir imkan olmur,
miyoldamaq üçün doyunca, buyur!
Pişiklər səsinə qulaq asacaq,
mənə miyoldamaq öyrətmə ancaq.

yanvar, 1993

BAXTA-BAXTDI

Gördüyümü mən görmüşəm,
yaxşı-yaman baxta-baxtdı.
Dünya durur, biz dururuq,
doğru, yalan baxta-baxtdı.

Yer qazırsan, daşa çıxır,
birdən əlin boşa çıxır.
Nadan gedir başa çıxır,
aqil, nadan baxta-baxtdı.

Ləkə yaxan ləkə yaxır,
görən görür, baxan baxır.
Biri enir, biri qalxır,
enən, qalxan baxta-baxtdı.

Yuxarılar coşar-çağlar,
aşağılar susar, ağlar.
O toy elər, bu yas saxlar
gedən, qalan baxta-baxtdı.

Nə şirindi söhbətimiz,
göz mehriban, ürək təmiz.
Baxta-baxtdı niyyətimiz,
sənə qurban, baxta-baxtdı.

SUBARDİNASİYA

Vəzifəyə gələndə,
baş əy, salam ver ona.
Vəzifədən gedəndə
atasının goruna...

HEYRƏT

Bir sözün ovsununa
düşdü başqa söz deyən.
Yüz qəlbə açar oldu
bir bayatı söyləyən.
Getdi orda əlimdən
şairlik ixtiyarım:
"Üzündə göz yeri var,
sənə kim baxdı, yarım?!"

...YAŞ KEÇİR, HƏKİM

Mən öz ürəyimdə bulaq görmüşəm,
İnsan ürəyindən su içir, həkim.
Deyirsən vaxt gərək sağalmaq üçün,
Vaxt gəlib keçincə, yaş keçir, həkim.

Məhəbbət hər yaşda deyir sözünü,
Tutulan bulağın açır gözünü.
İstər as özünü, öldür özünü,
Ürək bəyənsə də, göz seçir, həkim.

Bir gözəl yolumdan məni saxlayır,
Bir sinə söz deyib sinə dağlayır,
Deyirəm xəstəyəm, ürək ağlayır,
Mənim əvəzimə dil açır, həkim.

"DİLƏNÇİ"

Qovma, qovma "dilənçinin" xətrinə dəyər,
bəxti ona bir ömrü də qısa veribdi.
O əllərə, Qarabağda gedən döyüşlər
silahının əvəzində əsa veribdi.

Dünən onun son məramı qələbə idi,
səngər-səngər atılmaq da ürək istəyir.

Dünən vətən torpağını tələb edirdi,
bu gün gəlib vətənində çörək istəyir.

Həyatına, taleyinə o qəsd elədi,
Gedib orda sinə gərdi mənim yerimə.
Düşmən vurub ayağını şikəst elədi,
burda qırıb ürəyini şikəst eləmə.

Varmı onun vətənində yaşamaq haqqı,
dilənçitək dolaşırsa, o vətən olmur.
Niyə gedib döyüşənə – yapalaq haqqı,
niyə qalıb gizlənənə – söz deyən olmur?!

Qəlbin insaf damarını nə vaxt qırdılar,
bulud gəldi, üzümüzə kölgəmi düşdü?!
Ölsə, şəhid məzarında basdırardılar,
qaldı, əsgər şərəfinə ləkəmi düşdü?!

Müharibə qorxusu var ölkədə hələ,
millət yenə oğulları haraylayacaq.
Mən bir ölkə görməmişdim bu qədər belə
varlısı çox, hacısı çox, dilənçisi çox!

Qovma, qovma "dilənçini", xətrimə dəyər,
bəxti ona bir ömrü də qısa veribdi.
O əllərə, Qarabağda gedən döyüşlər
silahının əvəzində əsa veribdi.

DÜNYANIN HEÇ KƏSİ YOXDU

Gülər üzlüm, çox ağlama!
göz yaşı məlhəm olmayıb.
İnsan göstər yer üzündə,
üzündə bir qəm olmayıb?!

Mən səndə səni görmüşəm,
saçında dəni görmüşəm.

Mən bu naləni görmüşəm,
mənim bu naləm olmayıb.

Yaxşı seç qaranı ağdan,
Can üzülər ağlamaqdan.
Söz dilimə gəlib haqdan,
əlimdə qələm olmayıb.

Gedən getdi, səsi yoxdu,
təzəsi, köhnəsi yoxdu.
Dünyanın heç kəsi yoxdu,
heç kəsə məhrəm olmayıb.

Gözlərin bolluca qəmdi,
bu səbəbdən hava nəmdi.
Məndən ötrü cəhənnəmdi,
başqa cəhənnəm olmayıb.

29.07.2000

SƏNƏ QUL DEYƏNİ QUL KİMİ ÖLDÜR

Gəl mənim "qul" balam, "qul" pəhləvanım,
qullar bazarında necəsən oğlum?
O yandan qovdular, bu yana qaçdın,
bu yandan hayana qaçasan, oğlum.

Azadlıq olalı, sən qul olmusan,
dövlətin varlıdı, yoxsul olmusan.
Pulsuzluq dərdindən pul-pul olmusan,
bir qalıb, canından keçəsən, oğlum.

O kürək səndədi, əzələ səndə,
bir hünər görməyir göz hələ səndə.
Hardandı bu qədər hövsələ səndə,
sanma ki, tənhasan, təkcəsən, oğlum?!

Sən yaşamaq üçün əlsən-ayaqsan,
nə vaxt ölmək üçün yaşayacaqsan?
Nə vaxt şəhidlərə qovuşacaqsan,
nə vaxt gedəcəksən öncə sən, oğlum?!

Spartak qul idi, dilində cahat,
o qalxdı, diz çökdü Romada senat.
Qulları döyüşə çağırır həyat,
qısılma daldaya, küncə sən, oğlum.

Çamadan götürmə, get silah götür,
bağında-bağçanda bayquşlar ötür.
Sənə qul deyəni qul kimi öldür!
gərək torpaq andı içəsən, oğlum.

YERİN VAR ŞƏHİDLƏR XİYABANINDA

Qonşular evini kirayə verdi,
dinlər dilimizə min ayə verdi.
Torpağı xan aldı, xan bəyə verdi,
bəylərə, xanlara baş əyməlisən.

Taleyin nə deyib, yazan nə yazıb,
doğru söz deyibsən, kim qulaq asıb?
Ayağından çəkib, başından basıb,
başa çıxanlara baş əyməlisən.

Zəmanə qoçular zəmanəsiymiş,
seyidlər, hacılar zəmanəsiymiş.
Dərvişlər, falçılar zəmanəsiymiş,
nəzir yığanlara baş əyməlisən.

Nəriman, nə qədər can var canında,
zəiflik, soyuqluq yoxdu qanında.
Yerin var Şəhidlər xiyabanında,
qanı axanlara baş əyməlisən.

"BURJUA ŞAİRİ"

"Yerə ennəm də, səma şairiyəm"

Cavid

Nəfəsi benzin və kükürd qoxuyan,
çamırlıq içində şərqi oxuyan
bir sinfin şairi görün nə dedi:
"Burjua şairi!" –
Cavidə dedi.
Şairin paxılı durdu üzünə,
aşağı-yuxarı durdu üzünə,
üzünə gülənlər durdu üzünə,
teatra gələnlər durdu üzünə,
"İblis"ə pərəstiş eləyənlər də,
iblisə döndülər xeyirdə, şərdə.
İnsaf deyilən şey tamam yox idi,
kükürd olan yerdə ilham yox idi.

Bir deyən olmadı yoldaş Mir Cəfər,
yalandı!
Əksinə, yalan dedilər.
Cavid Mir Cəfərdən möhlət istədi, –
məni nadanlardan qoruyun, – dedi.
Mir Cəfər yazdı ki, araşdırılsın! –
dedilər: qələmi gərək qırılsın.
Mir Cəfər dedi ki, bir də yoxlayın! –
yoxlayıb dedilər: birinci xayın!
Oğlunun adı Toğrul,
qızının adı Turan.
Biz inqilab deyirik,
o deyir Allah, Quran.
Yazdığı "Teymur", "İblis",
türkçü, islamçı, vaiz..."

Siz ey Birincinin sağıyla solu,
amma birincidən daha qorxulu.
Allah dilinizi lal eləyəydi,
Allah əlinizi şil eləyəydi.

Sizin gözünüzü kor eləyəydi,
onun qulağını kar eləyəydi.
Sizə qənim olsun sizin andınız,
qovluqlar açıldı, siz qapandınız.

(Rəfail Hüseynov eşitsə əgər,
niyə adlarını çəkmədin deyər.
Gərək tanıdaydın bir-bir millətə,
Bəlkə də sir deyil bu sir millətə...)
İlahi, bu Yerin günahı nəymiş,
diri gün görmədi, ölü də ehsan.
Demə, "Qızıl meydan" daş döşəməymiş,
bir xırman yeriymiş əslinə baxsan.
Kremlin daşına da "qızıl" dedilər,
daşa əl çaldırdı daşa dönmüşlər.

Mir Cəfər dedi ki, məni dörd bölün,
inandım, aldandım deyilən sözə.
Tutduran
tutdurdu onu da bir gün,
hakimlə məhkumu qoydu üz-üzə,
ölünü dirildib qoydu üz-üzə,
latınla kirili qoydu üz-üzə...
Cavid gedən gündən söz şərə qaldı,
Caviddən
Cavidə MƏQBƏRƏ qaldı.

09.09.2003

ÖLDÜ DEMƏYİN ONA

Dünya bir pəncərəymiş,
İsmayıl baxdı getdi,
Şimşək kimi parladı, Ay kimi doğdu getdi.
"Dəli Kür" qoydu getdi, Dəli Kürə bərabər,
bir əsrin ağrısıydı, yanğısıydı bu əsər.
İsmayılın yerində qaldı Cahandar Ağa,
Öldü deməyin ona, var ol İsmayıl qağa.

Vicdan qurbanı oldu, həlak oldu sənətkar,
nitqinə əl çalanlar topuğuna çaldılar.
Torpağa qəsd, suya qəsd, tarixə qəsd, elə qəsd!
Ətrafında nə qədər çənəpərəst, dilpərəst.
Vətəndə vətənsizi, kürsüdə riyakarı,
gördü, qəzaya düşdü onun ömür qatarı.
Qırdılar millətini Bakıda rişə kimi,
Uğrunda can qoyduğu Moskva xayin oldu.
Baxa-baxa çatdadı büllur bir şüşə kimi.
Öldü,
arxayın olun,
o da "arxayın" oldu.
Aldığı medalları qaytarın özlərinə
"41-45" adında qoysun muzeylərinə.
Təriflərdən ucadı, təltiflərdən ucadı,
sənətkarın öz adı.
Tabutun qabağında bəsdi, bir şəkil gedir,
arxasınca el gedir.

Paklığa, cəsarətə, şəxsiyyətə çağırış!
Qırdı şüşə könlünü mənəvi qəsd, yad baxış.
təklik, bəlkə tənhalıq, biganələr, hərislər,
yaşamaq – günah oldu, ölmək şərəf və hünər.
Qırılan güzgülərdə dünya baş-ayaq oldu,
xalqa dayaq olana, bir əsa dayaq oldu.
Dərdlərə sinə gərən dərdlədi, dərdə düşdü,
Ədalətin sazından qopdu bir pərdə düşdü.
heykəl getdi dünyadan,
evində sıxılırdı, tabutda rahatlanan.

Yaşadı Vurğun kimi, bir də Mehdiyə əvəz,
Hüseynin yaşıdıydı, Osmanın əvəziydi.
Böyük sənət yolçusu ölməyib, ölə bilməz,
vətənin taleyinə Zamanın töhfəsiydi.
Avey dağı əyilməz,
ya Göyəzən əyilməz,
İsmayıl bir də gəlməz.

Dünya bir pəncərəymiş,
İsmayıl baxdı getdi,
Şimşək kimi parladı, Ay kimi doğdu getdi.

28 iyul, 1995

YANIMDA BİR QADIN

Bir ömür sürdün, şair,
özündən ixtiyarsız.
Ölənə – sədaqətlə,
qalana – etibarsız.
Yalvardın bir məzara,
o susdu, sən oxudun.
Dilavər qadınların
qabağında lal oldun.
Sənə könül verdilər
ürəkdən yana-yana.
Sən könül əvəzinə
vəd verdin çoxlarına.
Məcnun Leyli deyirdi,
Kərəm Əsli deyirdi,
həyatı səsləyirdi.
Sən – məzarı çağırdın,
heçlikdən səs istədin.
Bildin ki, o hardadı,
yenə hardasan? – dedin.
Bir ömrü verdin bada,
yorulmadın hələ sən:
"Allah, Allah, bu dünya
nə soyuqdu!" – deməkdən.

12.02.98

MƏHƏBBƏT

Qol-qola yeriyir iki mehriban,
oğlan ərk eləyir, qız naz eləyir.
Dəymə sən onlara Ulu Yaradan,
dünyanı dünyada taraz eləyir.

Nə qədər şeytan var, nə qədər məmur,
nə qədər qarışıb kiçik bir ölkə.
Onların heç nədən xəbəri yoxdur,
xəbərsiz gedirlər Səndən də bəlkə!

Bir daş ağrıtmasın ayaqlarını,
büdrəsə, qolundan mən tutum, Allah.
Bir az ürəyimin ağrılarını,
bir az Şeytanları unudum, Allah.

OYAN, ŞAİR!

"Necəsiniz?" –
xəbər alır
o qız məni hər görəndə.
Mənim də dilim açılır
dili dilavər görəndə.

O qədər qaş-qabaq gördüm,
baş yerində ayaq gördüm.
Ürəyini mən pak gördüm,
üzünü gülər görəndə.

Söz deməmiş, fikri duyan,
ürəkdi ürək oxuyan.
Oyan deyir, şair, oyan,
qabağında şər görəndə.

Bir az birtəhər oluram,
bir az xoşxəbər oluram.
Bir az bəxtəvər oluram, –
belə bəxtəvər görəndə.

BƏS EYLƏR

Dərdini hamıya demə,
bir nəfər bilsə bəs eylər.
Şərtdimi hamı "can" desin,
bir can "can" desə, bəs eylər.

Sözü-sözündən oxuyan,
səni özündən oxuyan,
dərdi gözündən oxuyan,
o dərdi bölsə bəs eylər.

Səni sevən, duyan hanı?
Anan ölsün, anan hanı?
Tanrım, saxla Nərimanı
bir şair bizə bəs eylər.

iyul, 2003

DAYIM OĞLU BAYRAM MƏSMALIYA

Bayram, hamıyla görüşdüm,
səni sonraya saxladım.
Dedim gəlləm qış gələndə,
qış keçdi, yaya saxladım.

Gəlib çatdı umu-küsün,
İçindəydim odun-közün.
Dedim uşaqlar böyüsün,
sünnətə, toya saxladım.

Dünya dəyişdi, nə bilim,
mən də itdim ilim-ilim.
Nə evdə bir gəvə-kilim,
nə əldə maya saxladım.

Molla keşişə qarışdı,
işdə iş işə qarışdı.
Başım yetmişə qarışdı,
zorman bir həya saxladım.

Ağstafa, Qarayazı,
təzə balıq soyutması.
Xəngələ qaldım tamarzı,
vağzal Poyluya saxladım.

Mən bir nəslin əvəziyəm,
"Dəli" Həsən nəvəsiyəm.
Kəsəmənə gələsiyəm,
Kürdə çimməyə saxladım.

İyun, 2002

XƏLİLİN GÖZ YAŞI

Xəlil Rza Ulutürkə

Dağlıq Qarabağdan qarlı yel əsdi,
gərdi Azərbaycan dağ sinəsini.
Xəlil haray çəkdi,
Təbriz tələsdi,
verdi mərmilərə sağ sinəsini.

O axşam bir xəbər sarsıtdı bizi,
Xəlil ağlamayıb el ağlayanda.
Xəlil ağlamayıb oğlu Təbrizi
tabuta qoyanda, yerə qoyanda.

Göz yaşı – göylərin ilk təsəllisi,
daşdaşan şairə son töhfəsiymiş.
İçinə yağırmış yağış əvəzi,
yerdən yox, o göydən görünəsiymiş!

Bəlkə də mənası budur heykəlin,
bu sirrin önündə zəka zəlildi.
Od saçır gözləri məğrur heykəlin,
içi – göz yaşıdı,
üstü – Xəlildi.

20 sentyabr, 2003

HAY-KÜY

İlahi, nə yaman o göylə gedir,
göydən qopanları görməyibdimi?
Hay-küylə danışır, hay-küylə gedir,
səsi batanları görməyibdimi?

Sirkədən tünd imiş onun hikkəsi,
elə bil, yuxarı-aşağı yoxdu.
Baxır, seçə bilmir yazıq heç kəsi,
gözü var, gözünün işığı yoxdu.

Əqrəb olmasa da, əqrəbfasondu,
çalmasa qorxulu, çalsa öldürən.
Onu ayaqlamaq bəlkə asandı,
bir ayaq istəyir, şikəstdi vətən.

DÜNYANIN ÜZÜ TOY, ASTARI YASDI

Kardioloq, prof. Fuad Əliyevə

Ölçüb təzyiqimi keçirsən belə,
bir dünya qan ağlar içimdə, həkim.
Sən hansı təzyiqi ölçürsən belə? –
təzyiqə təzyiq var içimdə həkim.

Əbədi yuxudan məni oyadıb,
təzədən dünyaya gətirdin, həkim.

Məndə yaşamağa inam yaradıb,
özün inamını itirdin, həkim.

Yəqin, ölüm quşu tanıyır səni,
hansı yastığa ki, sən baş çəkirsən, –
kölgələr içində seçir kölgəni,
o da o yastığa qonmur deyəsən.

Məni xəstəxana qapılarından,
evə yola saldın əlində Quran.
Səndəki o həkim mənəviyyatı,
səssiz musiqiydi, sözsüz bayatı.

Gördüm o dünyanı iki gün qabaq,
orda da İşıq var, Gün yoxdur ancaq.
Duman qarışıqdı gümüşü dünya,
günorta üstündən keçmir o yana.

Bağ-bağat salınıb, al-yaşıl çəmən,
amma nə əkən var, nə də becərən.
Adamlar danışır, səsləri yoxdu,
çiçək var, çiçəyin bir ətri yoxdu.

Təzə ölənləri çeşidləyirlər,
bir karvan gördüm mən, bir çiyin yolu.
Nə ad xəbər alır, nə söz deyirlər,
keçirsən bəşərin keçdiyi yolu.

Bir şikəst var idi, gördüm sappasağ,
piyada gəzirdi tabutda gedən.
Qonşumuz ölmüşdü otuz il qabaq,
qabağıma çıxdı orda qəfildən.

Ölülər içində diri mən idim,
qalmışdım "hə" ilə, "yox" arasında.
Amma ölənlərin biri mən idim,
infarktdan gedənlər siyahısında.

Əflatun deyib ki, bizim dünyamız,
o biri dünyanın əksidi yalnız.
Burda gördüyümüz yalançı dünya,
ordakı dünyanın şəklidi guya.

O da bizimkidi, bu da bizimdi,
yoxdu bu dünyanın bənzəri ancaq.
Bu Ulu qurğunun ustası kimdi?! –
bundan doymaq olmur, ondan baş açmaq.

(Nə qədər acgözsən ey insan oğlu,
görmürsən gəldiyin, getdiyin yolu.
Burda enə-enə siyahılardan,
sən o siyahıya yaxınlaşırsan.
Dünyanın əvvəli, axırı budur,
Yuxarı boylanma, "yuxarı" budur.)

Dünyanın üzü toy, astarı yasdı,
sizin əvəziniz yoxdu, həkimlər.
Heyif, maaşınız nə qədər azdı,
çəkiniz o qədər çoxdu, həkimlər.

1997

MƏN BİR ÖMÜR SÜRDÜM

Vətəni böldülər pisə, yaxşıya,
bezdik yabıların kişnəməsindən.
Oğul istəyirəm indi yaşaya,
dözə dözdüyünə bir də yenidən.

Bəsdi danışdığın tər tökə-tökə,
üfürmə, gözümə görük görünür.
Vətən siz tərəfdən kiçikdi bəlkə,
çadırdan baxanda böyük görünür.

Ərköyün doğulub bəzi adamlar,
vətən tərifləsin gərək onları.

Gülsün üzümüzə üzdə o ki, var,
biz də içimizdə söyək onları.

Həyasız hər yerdə bimərifətdi,
tanımaz qohumu-qardaşı tapsa.
O ki, bir sifətdə neçə sifətdi,
özünü təriflər bir naşı tapsa.

Daş daşa söykənsə, daş divar olar,
daş şikəst eləyər ayağa düşsə.
Yol getsən, yol uzaq, dünya dar olar,
keçinin axsağı qabağa düşsə.

Mənim dediyimi təkrar deyirdi,
çuğullar yozurdu qul ləhcəsində.
Dildən dərs deyənlər kəkələyirdi,
bəzi qəzetlərin səhifəsində.

Mən dözdüm, dedim ki, bir vaxt olacaq,
kürsüyə qalxacaq həqiqət özü.
Bilmədim, ürəyim infarkt olacaq,
İnfarktdan yatırmış cəmiyyət özü.

Gedin, tərifləyin bir-birinizi,
mən bir ömür sürdüm, siz sürün iki.
Satın ölünüzü və dirinizi,
Vətən mənimkidir, bazar sizinki.

QARATOYUQ

Biz necə oxşarıq, ay qaratoyuq,
biz eyni quşlarıq, ay qaratoyuq.
Yerdə dən gəzirsən, yem axtarırsan,
Çaşıb dimdiyini daşa çalırsan.
Boylanıb baxırsan gözün dörd olub,
Halal yaşamağın sənə dərd olub.
Yüyürüb balaca barmaqlar üstə,

Elə ki, qonursan budaqlar üstə
Təzədən coşursan, ay qaratoyuq,
Nəğmələr qoşursan, ay qaratoyuq.
Ötürsən, demirsən qısqanan olar,
Sənin bir nəğməni yüz danan olar.
Bülbülün adı var, sənin adın yox,
Toyuqsan üstəlik, ay qaratoyuq.
Səsinə, nəğmənə heyran qalıblar,
Adını gör necə gözdən salıblar,
Yüyürə, yüyürə yerdə qaçırsan,
Şaqqanaq çəkirsən, qanad açırsan.
Sən ey insanlara nəğmələr deyən,
Qoru insanlardan özünü hərdən.
Quzğunlar havada pusquda durur,
Pişiklər gözüylə tələlər qurur.
Dillərə salıbdı, o dillər səni,
Elə buna görə yeyirlər səni.
Səni məhv etməyə hey əlləşirlər,
Taleyin hökmüdü bu əbədiyyət.
Təqib olunanlar heykəlləşirlər,
Ölümlə üz-üzə yaranır sənət.

AYRILIQ AYRILIQDI

Bu ayrılıq, ayrılıqdı,
istər elə, istər belə.
Nəfəs özü bir qonaqdı,
gedər elə, gələr belə.

Mən əssəm də külək kimi,
dərzi dünya şimşək kimi
biçər məni köynək kimi,
tikər elə, sökər belə.

Sən gələndə bahar gələr,
sən gedəndə qubar gələr,
içimdə bir quzu mələr
axşam elə, səhər belə.

ŞEYXİM

"Peyğəmbərdən sonra şairlər gəlir".
Nizami

Birinci sən keçdin o yolu, Şeyxim,
ulular içində ey ulu Şeyxim.
Dövranla şairin tutmur söhbəti,
o yalanı sevir, bu həqiqəti.
Ayağı öpürlər üz əvəzinə,
külü üfürürlər köz əvəzinə.

Şeyxim, səndən sonra dünya dəyişdi,
söz dedik, sözdəki məna dəyişdi.
Hər gələn zurnaçı bir hava çaldı,
nə çaldı, o bizim hesaba çaldı.

Bir yandan Quranı dandı hökumət,
bir yandan Qurana and içdi millət.
Bir yandan dinimiz lağa qoyuldu,
bir yandan adımız Məhəmməd oldu.
Bir yandan MK-ya getdik iclasa,
bir yandan mollanı çağırdıq yasa.
Bir yandan sürüldü şair oğullar,
bir yandan Kremlə and içdi qullar.
Ordenli, medallı şairlərimiz
ada möhtac oldu, tərifə həris.
Dəyişdi sözünü qəliz deyənlər,
getmişdim bir Allah evinə, Şeyxim.
Peyğəmbər adından hədis deyənlər
nəzir-niyaz yığır cibinə, Şeyxim.

İnsan yaşadıqca yaşamaq istər,
bədxəbər bir dəfə xoşxəbər olsa.
İkinci sırada şairlər gələr,
birinci sırada Peyğəmbər olsa.

MİLLƏT ÖZ-ÖZÜNƏ GÜLDÜ NƏHAYƏT

Heykəl uçuruldu, töküldü getdi,
heykələ bu baxdı, o güldü, getdi.
heykəlin mübarək günləri getdi,
altının, üstünün mərməri getdi.
Sənətlə üz-üzə gəldi siyasət,
daşüstü söküldü, daşaltı getdi.
Millət öz-özünə güldü nəhayət,
ürəyi doluydu, boşaldı getdi.

Güldü – əl çaldığı Açılışlara,
güldü tərif dolu o çıxışlara,
qırmızı lentlərə güldü doyunca,
əklili dəyişib əklil qoyunca.
Güldü "tarixinə", uğundu getdi,
gülüşü özünə toxundu, getdi.
Yerdən daş qaldırıb
insanı yıxdı,
bir dövran o biri dövranı yıxdı.

İllərin hökmünü dəyişdi illər,
millət daş atırdı, daşa dəyirdi.
dünən zəmanəyə əl çalan əllər
yenə əl çalırdı,
hədələyirdi...

1989

YAVAŞ DE, QIZIM

"On səkkiz yaşımı Sizə bağışlayıram, şöhrətinizdə gözüm yoxdu, yetmişi mənə verin, yaşayın, şair".
Oxucu məktubundan

Mənə bir xoş sözü pay verməyiblər,
payımı əlimdən alan "əmilər".
Dedim ürəksizə ürək sözümü,
daldada ağlatdı üzümə gülən.

Sizin Qubadlını, bizim Məzəmi
onlar ermənіyə pay verdi dünən.

Kimsə qələm çalır, sərəncam verir,
gör nəylə ölçülür ad-san ölçüsü?!
Nadan can bəsləyir, aqil can verir, –
budur, dövrümüzün vicdan ölçüsü.

Qızım, şairlər də qızlara bənzər, –
safdılar, pakdılar, sadəlövhdülər.
Sözü zəmanəylə düz gələ bilmir,
alçaqlar yanında yüksələ bilmir.

Misalmı?!
Firdovsi, Mahmud Qəznəvi!
"Şahnamə" yaşadı, şah cani çıxdı.
Qədim bir bayatı, ya bir məsnəvi,
Şahın fərmanından şahanə çıxdı.

Gizli qısqırırlar səmə itləri,
Bəhanə gəzirlər, bir qərəz üçün.
Yenə Müşfiqləri
Və Cavidləri
axtarıb tapırlar yeni qəsd üçün.

Hərislər sənəti, şeiri duymaz,
toyuğun tükünü yolallar, qızım.
Yaşını pay verdin,
yavaş de bir az, –
eşidib əlindən alallar, qızım.

FƏLSƏFƏNİN RİYAZİYYATI

Kitab da bir ömrün vəsiqəsiymiş,
gah sevinc bürüyər, gah kədər məni.
Ahım – taleyimin tül pərdəsiymiş,
hər nəfəs aldıqca yellədər məni.

Sizə səadətdi arzum, niyyətim
qəm nədir bilməyin bir ömür boyu.
Mənim gözüyaşlı bu məhəbbətim
axdı Araz boyu, getdi Kür boyu.

Sən demə, kişinin eşqi, həyatı
adi bir qadının əlində imiş.
Budur fəlsəfənin riyaziyyatı,
Allahdan aşağı o Bəndə imiş.

Demə, dərd verirəm mən bu millətə
dərdi danışdıqca azalır, gülüm.
Satır "Azərkitab" baha qiymətə,
Mənim dərdimdən də qazanır, gülüm.

8.10.95

BİR QƏBİR NƏĞMƏSƏN, DƏRDİŞ

Şair dostum Şahmar Əkbərzadə ilə
"Dərdiş" rədifli şeir yazıb deyişmişdik.
O vaxtdan məni dərdiş deyə çağırardı.

Müəllif

Harda toyunu çaldılar,
Harda düşdü yasın, dərdiş.
Bir ananın balasıydın,
analar ağlasın, dərdiş.

Adını daşa yazdıran,
təpədə qəbir qazdıran
Şairi yerə basdıran
şairə nə desin, dərdiş.

Burdan boylandın Ağdama,
ağlayıb dedin ağlama.
Bir kitab naləydin, amma
bir qəbir nəğməsən, dərdiş.

Yas ələnib Qarabağa,
səni də bükdülər ağa.
Bu yolda şəhid olmağa
səndəmi tələsdin dərdiş.
Bir el misalı qalıbdı,
əlim uzalı qalıbdı.
Şahmarı şahmar çalıbdı,
Nəriman neyləsin, dərdiş.

Bilgəh, 31 avqust, 2000

CAMAL MUSTAFAYEV

filosof

Platon dedi ki, fanidi dünya,
Heraklit dedi ki, oddu təbiət.
Camal sübut etdi: mənadı dünya,
Yalanla vuruşur çünki həqiqət.

HAMLET İSAXANLI

riyaziyyatçı alim

Şekspir ovsundu şəksiz-şübhəsiz,
Hamleti "Hamletə bənzər" yaratdı.
Lakin ləngimədi Borçalı Prins, –
Xəzər sahilində "Xəzər" yaratdı.

BAKIDA "YAŞIL BAĞ" XƏSTƏXANASI VƏ ONUN HASARI

Bir addım var arada,
amma əsl möcüzə.
İki dünya dayanıb
bir dünyada üz-üzə.

Hasarın bu tayında
əsas şərtdi sağlığın.
Hasarın o tayında
ad, şöhrət üstə qırğın!

Orda ölüncə çalış,
burda çalış ki, yaşa.
Orda fəlsəfi dünya,
burda da son tamaşa!

Burda şair görürəm,
danışır həkim kimi.
Həkimin dərmanı yox,
gəzir müttəhim kimi.

Hasar azadlığı var,
əslində mavi qəfəs.
Azadlıq istəyirdim,
gördüm bir şeyə dəyməz.

1992

LALƏ RASİM QIZINA

"Nabat xalanın çörəyi" əsərinin oxucusuna

Nəriman əmiyə qılınc al, ata,
yubiley gününə hədiyyən olsun.
Gileyli bir ömür qoyub arxada,
ata, qoy bu dəfə o deyən olsun.

Kimsəsiz bir uşaq, on üç yaşında,
anası Allahdan ömür istəyib.
Harda dəmir görüb, o yığıb, ata,
ondan dəmirçilər dəmir istəyib.

Qızdırıb yolları buz ayaq izi,
özü rəvadırmı üşüsün, ata.

İstəyib, poladdan qılınc düzəltsin,
Məlikməmməd kimi döyüşsün, ata.

Kəsir qabağını əjdaha, quldur,
gör kimi kim sıxır, kim güdür, ata.
Niyə istedadlı arxasız olur,
niyə istedadsız güclüdür, ata?

Əlində sehrli, sirli qələm var,
ürəyi tər-təmiz, güzgüdür, ata.
Niyə gözlərində əbədi qəm var,
o ki şairlərin gözüdür, ata.

Hünər yox, dünyada deyir baxt olub,
dünya təlxəklərə xidmət eləyir.
Bəlkə buna görə o infarkt olub,
bəlkə buna görə xiffət eləyir?

De ki, "Nabat xala..." şirin nəğmədi,
mənim yerimə də qarşıla, ata.
Poyluda – balaca Məlikməmmədi
Bakıda – qılıncla alqışla, ata,
mənim yerimə də qarşıla, ata.

25.04.2001

İSTİQLAL LAYLASI

Otuzillik qonşum şair Əli Tudənin ölümündən sonra dünyaya bir oğul nəvəsi gəldi. Bir axşam divarın o tərəfində körpə ağlayırdı, dözməyib mən də divarın bu tərəfində ağladım. Şeri də bu əhval-ruhiyyə ilə gəlinin dililə yazdım.

Müəllif

– Şirin balam, körpə quzum, Əli Tudə,
Ay işığım, Dan ulduzum, Əli Tudə,
yum gözünü, yat yorğunum, yuxusuzum, Əli Tudə.

Sən Arazı keçən gündən yuxusuzsan,
taleyi buz, yatağı buz, yeri buzsan.
Sən səngəri verən gündən yaralısan,
anasızsan, ana deyib ağlayırsan.

O tay vətən, Bu tay vətən, Araz vətən,
vətənsizlər deyirdilər vətənsizsən.
İran sənə qənim ikən, deyirdilər İranlısan,
bu sözdən də yaralısan.

Baba, sısqa istedadlar səni dandı,
sərəncamla ad qazandı, Xiyabanda yer qazandı.
Əyilənlər qabağında əyilmədin,
şah sözünü şah yurdunda şaha dedin.
"Gülüstan"ın, "Türkmənçay"ın, "İyirmi bir Azər"in də,
ağrısını necə çəkdin şairim, hər əsərində?

Mən Arazı lent eləyib beşiyinə bağlamışam,
Savalanın nəfəsini nəfəsindən qoxlamışam.
Mən Təbrizi rəsm etdirib evimizə gətirmişəm,
orda bitən çiçəkləri mən dibçəkdə bitirmişəm.
Mən gəlninəm, mən ananam, Əli Tudə.
sənsən oğlum, qayınatam, Əli Tudə.
Mən bir əsgər anasıyam, Əli Tudə,
səndən ötrü nigaranam, Əli Tudə,
istiqlaldı mənim laylam, Əli Tudə.

Laylamızın dəyişilsin ruhu gərək,
səngərlərdə itənləri biz bcşikdə tapa bilək.
Yat desəm də, oyadıram səndə səni,
neçə yerə bölübdülər bir ölkəni:
Təbriz qolun, Şuşa qolun, Dərbənd qolun
Sənə qurban, sərhəd olub sağın-solun.
Azərbaycan deyəndə mən,
sən qalxasan gərək oğlum, Azərbaycan səngərindən.
İstəyirəm böyüyəsən, boy atasan,
Əli Tudə səngərində sən yatasan.

Şirin balam, körpə quzum, Əli Tudə,
Ay işığım, Dan ulduzum, Əli Tudə,
yum gözünü, yat yorğunum, yuxusuzum, Əli Tudə.

22 oktyabr, 2001

KİTABXANAÇI

Limon xanım gözəl-göyçək
kitabxana işçisiydi.
İşçilərin incisiydi,
bəlkə lap birincisiydi.

Qara uzun hörüyünü
gah açardı, gah yığardı.
Açanda biz tanımazdıq,
yığanda biz darıxardıq.

Oxu zalı işıqlıydı,
ütülüydü ağ pərdələr.
Oxucusu – aspirantlar,
müəllimlər, tələbələr.

Kitabları gətirərdi,
yoxlayardı sifarişi.
Biz oxuyub qurtarardıq,
qurtarmazdı onun işi.

Müdiriyyət çağırsaydı,
bizdən izn istəyərdi.
Sevinəndə bölüşərdi,
qəmlənəndə gizlədərdi.

– Limon xanım.
– Bəli, buyur.
– Limon xanım, filan kitab.

Stol üstə qoyulardı,
toz altında qalan kitab.

Çağırmamış gedər-gələr,
əli işdən soyumazdı.
Oturmaqdan biz bezərdik,
işləməkdən o doymazdı.

Dodaqaltı deyinərdi,
yəqin bir ehtiyat üçün:
– Gizlin kəsib aparırlar
qəzetləri sitat üçün.

Tariximiz çıxır yoxa,
sonuncu xəbər itirdi.
Müəllimlər pıçıldaşır,
aspirantlar eşidirdi.

Ali məktəb diplomunun
qazancı az, yeri dardı.
Bir təşəkkür eşitsəydi,
neçə sağol, – qaytarardı.

Oxudular, dağıldılar,
hərəsi bir adam oldu.
Bu, elmlər namizədi,
o, əməkdar xadim oldu.

Unuduldu Limon xanım,
unuduldu kitabxana.
Biri təbrik göndərmədi
ad günündə o qadına.

Saç ağardı Limon xanım,
eynək taxdın ala gözə.
Çağır Aşıq Ələsgəri, –
"Yandı bağrım, döndü közə".

2000

MİR CƏLAL HEYY...

Mir Cəlalın tək özüydü Mir Cəlala bərabər,
söhbətinin yarı həsrət, sevincinin yarı qəm.
Siz Şeytandan, siz İblisdən törədiniz, hərislər!
sizdən hansı "xatirələr" yaşayacaq, bilmirəm.

Yerdə yeri çox gördülər, vətənində vətəni,
Mir Cəlal heyy... çağır indi səsi gəlmir yer altdan.
Azərbaycan eşitmədi, Azərbaycan deyəni,
Azərbaycan deyənləri öldürürlər o vaxtdan.

Niyə şahlar vəzirlərə inanırlar, ilahi?
niyə Şərqə divan tutur Şərqin bu tərbiyəsi?!
Cəllad, nəydi bir günahsız qəhrəmanın günahı? –
Şah – Allahın kimsəsiymiş,
Cəllad-Şahın kimsəsi!

Mən nə qədər ömür sürüm bilmirəm bu "gileylə",
İstiqlalım, Hürriyyətim hardadı bəs, nəhayət?!
İmtahana çəkir yenə Zəmanənin əliylə,
Zəmanəyə şöhrət olan şairini cəmiyyət.

1992

ÜRƏYİM

Uçmaqmı istəyirsən,
hanı o işıq, o nur?
Yaralı qanadların
sinəmə dəyib qopur.

Allaha qurban olum,
yol uzaq, mənzil qısa.
Qanadı sənə verir,
səmanı qanadsıza.

Sinəmin üstü suvaq,
altı sümükdən qəfəs.
Orda vətən de, qışqır,
burda vətən eşitməz.

ÇADRALI QIZLAR

Örpək bağladılar sərhəddə, baba!
işığı zülmətə dəyişdi, qızlar.
Gün elə yandırdı Məşhəddə, baba,
Görüb qayıtdılar "behişti", qızlar.

Bu tayda çadraya meydan oxudu,
o tayda çadraya bürünən qızlar.
Nazı, nəzakəti, eşqi, ülfəti,
Nigardan, Həcərdən öyrənən qızlar.

Məscidlər torpağı bəzəyirdilər,
biz qədəm basmışdıq əhd-peyman ustə.
Gendən-pinqvinə bənzəyirdilər,
çadralı qadınlar dikdaban üstə.

Qohumlar tapışıb qovuşurdular,
tanınmaz olmuşdu, yad idi qızlar.
Susub bir-birinə baxışırdılar,
gizli fəryad idi, dad idi qızlar.

Məni bağışlasın ulu Şəhriyar,
qopartdım yaramın közünü, ustad.
Millət anasıdır bizim analar,
o kimdən gizlədir, özünü, ustad?!

O, sənə süd verdi döşündən, şair!
ana övladına yad ola bilməz.
Biz iki torpağıq,
bir vətən, şair! –

böyük Azərbaycan
kiçilə bilməz!

Bir Bakı qızıyla Təbriz qızını,
Tanıya bilmədim Danışqahda* mən.
Çadra birləşdirir,
sərhəd ayırır,
ədalət bu isə, neyləsin vətən?!

Təbriz, 1990

SƏS VER BAKIYA, TƏBRİZ

Sənə qurban Azərbaycan,
özün özünə qənimsən.
Baxma mənə yad gözüylə,
mən sənənəm, sən mənimsən.

Sən pələngsən, Azərbaycan,
tülkülərdi yanın-yörən.
Tanıyıbdı onlar səni,
bir az da sən tanı, öyrən.

Layla çalıb yatızdırır,
düşmənlərin axşam-səhər.
Millət qalıb ayaq altda,
yata bilməz qoç igidlər.

Tarix səndə, zəka səndə,
var səndədir, dövlət səndə.
Ən qədim dağlar, dərələr,
ad səndədir, hörmət səndə.

Yadda saxla sözümü,
unutmasın nəsillər.

*Təbriz Universiteti

Məğrur millət döyüşər,
məzlum millət əzilər.

Öyrən nifrət etməyi,
gör, o nədən başlayır.
Bəlkə milləti sevmək,
bu nifrətdən başlayır?!

Qulaq asma natiqə,
yatızdırır, sən ayıl.
Adı sənin olsa da,
dili sənինki deyil.

Danır o səni, məni,
üzündə qara ləkə.
Azərbaycan var oğlum,
yeddi milyon bir ölkə!

Neçə ki, əldə silah,
başda ağıl var, oğlum;
vuruşsun millət gərək,
yoxsa, yox olar, oğlum.

Yoxsa öz torpağında
bu millət günü qara, –
xörək paylayan olar,
bu fars qurumsaqlara.
Çay dəmləyən, aş süzən,
söz aparıb-gətirən,
mən varam deyə-deyə,
mənliyini itirən,
özgənin tarixiylə
fəxr eləyən kimsəsiz.
Vuruşur şanlı Bakı,
SƏS VER BAKIYA, TƏBRİZ!

Tehran, 13 fevral, 1993

ŞAİRLƏR AĞLAYACAQ

Evdə girovdu gəlin.
tərəddüdlər içində.
Səadət üzündədi,
amma qəhər içində.

İndi "yox!" deyə bilmir
bir "hə"nin müqəssiri.
O, ərinin əsiri,
mən əsirin əsiri.

Onunku ola bilmir,
mənimki ola bilmir.
Bu evə gələ bilmir,
o evdə qala bilmir.

Bir kəbin kağızıyla
dustaq bir mələk qalıb.
Bir alın yazısıyla
ikilikdə tək qalıb.

Dünya qan ağlayanı
axırda qana verir.
Evi – İbn Salama,
çölü – Məcnuna verir.

Ehey, şair Nəriman,
biznes əsridi, qoçaq.
Məhəbbət ağlayacaq,
şairlər ağlayacaq.

MƏNİM TALEYİMİ YAZAN AYRIDI

Sənə neyləmişəm it cənabları,
qızışıb hürürsən məni görəndə.
Sən ki, tanıyırsan yazıçıları,
bu köhnə binada oluram mən də.

Azadlıq yolunda mən can qoymuşam,
Onsuz da danışıb dinmirəm, ay it.
Niyə sən rahatsan, hürürsən müdam,
Mən rahat yaşaya bilmirəm, ay it.

Bilirəm, heç kimi oxumamısan,
bir həyat sürürsən həyətdə sakit.
Mənim də şerimi oxumamısan,
axı, it dilində yazmıram, ay it.

Sənin nəzərində yəqin adiyəm,
sənin tərəzində mizan ayrıdı.
Mən diri Cavidəm, diri Hadiyəm,
mənim taleyimi yazan ayrıdı.

Hür, hür qoy açılsın bir az nəfəsin,
hür, qana batınca o diş, o ağız.
İnsan it cildinə gərək girməsin,
biri var, necə də oxşayırsınız.

Burda mən dözürəm, orda din, Allah,
dilimdə saitlər samitə dönür.
Mənə nə verdinsə, sən verdin Allah,
niyə bəndələrin bəs itə dönür?!

ÇOBAN ƏFQAN

Şair dostum Şahmar Əkbərzadə soruşdu ki, Çoban Əfqan adlı adam tanıyırsanmı? Yuxuma girmişdi, dedi Nəriman məni niyə unudub? Ona şairlik ilhamı vermişəm. Eyni yuxunu altı yaşımda ikən anam görmüşdü, o da bu sözləri mənə demişdi. Nəhayət, 1955-ci ildə onun şeirlərini dillərdən toplayıb ayrıca kitab şəklində çap etdirdim. İyirminci illərdə vəfat edib. Bizim Ağstafa rayonunun Qıraq Kəsəmən kəndində yaşayıb.

Müəllif

Qazax, Ağstafa məskənin oldu,
sən orda kimiydin, ay Çoban Əfqan!
Aşığın dilində söz sənin oldu,
bir sarı simiydin, ay Çoban Əfqan.

Sürü qabağında, çomaq əlində,
Kəsəmən kəndində, Kür sahilində.
Dayısız, əmisiz yaxın gələndə,
dayıydın, əmiydin, ay Çoban Əfqan.

Mənə Çoban Əfqan bir salam deyib,
gah dostun çatdırıb, gah anam deyib.
Şairlər ölmürlər, mən sağam, – deyib,
Tanrı qədəmiydin, ay Çoban Əfqan.

Xan xana can deyir, yenə bəy bəyə,
kasıb namaz qılır üzü küləyə.
Tək qalıb yalvarır yerdə fələyə,
təkin həmdəmiydin, ay Çoban Əfqan.

Sən mənə dərd verdin ilham əvəzi,
nədir, sonra bildim dərdin töhfəsi.
Allah vergisiydin, Allah bəndəsi,
bir sinə qəmiydin, ay Çoban Əfqan.

Şair yox, Nəriman, şair təkilər,
ayağa düşəndə başa çəkilər.
Səni də unutdu vətəndəkilər,
nə baxtı kəmiydin, ay Çoban Əfqan.

DEYİRLƏR "DƏYİŞMİŞƏM"

– Dəyişməzmi gülüm, bəs
günün altında yanan, –
suyun, selin, küləyin
qabağında dayanan.
Çaqqalların səsini
eşidən bir pak ürək.
Tülkülərin üzünü
tanıyan dişi pələng.
Filə hürən tulalar
ayağa dolaşanda.
Qarğa-quzğun tökülüb
leş üstə daraşanda.
Gözüyün qabağında
bir igid təklənəndə.
Çəməndə gül soluxub,
qanqal çiçəklənəndə.
Hava bürkü, dünya dar,
günəşin ziyası yox!
Çalış, öldür özünü,
axırda mənası yox!
Mühacirin vətəni,
şairin arxası yox!
Cəmiyyətdə üşüyüb
şairlər,
həyatda yox!
Sürgün siyahısında,
başqa siyahıda yox!
Ariflər duya bilir
şairləri,
gəda yox!
Millətin döyüş günü
öndədir, arxada yox!
Müttəhimlə yanaşı,
taleylə üz-üzə,
Zəmanə kül üfürür
indi də gözümüzə.

Hər beyində bir hava,
hər ağızda bir avaz.
Hakimi rüşvət alan,
kərbəlası qumarbaz.
Toxunulmaz adamlar,
toxunulmaz maşınlar.
Gədalar, feodallar,
şirəyə yığışanlar!
Dəyişməzmi gülüm, bəs
ürəyi, beyni olan –
Və... şairi sevən kəs?

DÜNYADA TƏRİFLİ BİR GÜN OLMADI

Qələm qardaşım Bəkir Nəbiyevə

Nizami külüngü Fərhada verdi,
çapdı sinəsini dağ əvəzində.
Hökmdar möhürü cəllada verdi,
Doğmalar, ögeylər zəmanəsində.

Dillərdə yüz yerə bölündü torpaq,
əllərdə saxlamaq mümkün olmadı.
Qullar dünyasına tərif oxuduq,
dünyada tərifli bir gün olmadı.

Sən qələm götürdün sinəndə ilham,
qələm möcüzədir, hər əldə qalmır.
Dalğalar sahilə can atır müdam,
dalğanın biri də sahildə qalmır.

Haray, Zəmanənin əlindən haray! –
bir əsrin ağrısı bir daşda qalmır.
Nə fəxri xiyaban, nə büllur saray?! –
dillərdə hallanır, yaddaşda qalmır.

Ömrün yelkənidir hər yeni əsər,
soruş, şerimizdən imtahan verim.
Sən mənə bir uca mərtəbə göstər,
sən qalxan kürsünü mən nişan verim.

Dünya dünyasını dəyişib artıq,
baxıram, o deyil görünən, Bəkir.
Xəlilin toyundan nə vaxt qayıtdıq,
qırx il əvvəl olub, ya dünən, Bəkir?

Sənin zarafatın yadıma düşdü,
Heyif, bir zarafat bayramı yoxdu.
Yenə üzümüzdə həmən gülüşdü,
niyə bu gülüşün o dadı yoxdu?!

Niyə istedadsız düşür qabağa,
istedad arxadan ona əl çalır?
Sağlar yox, şikəstlər qalxır ayağa,
o buna, bu ona məəttəl qalır.

Niyə istedada tərif deyilmir,
o biri davakar olandan bəri.
Şairin lovğası hayıf deyilmi,
öldük, təvazökar olandan bəri.

Pozub kefimizi kefə baxırlar,
gözümüz gözlərə dikilib, Bəkir.
İndi ürəyə yox, cibə baxırlar,
sözümüz bazara çəkilib, Bəkir.

Bəlkə həsrət deyil, vüsaldı qorxunc,
bir də o yollardan keçəydim, Bəkir.
İsa bulağından sən ovuc-ovuc,
mən də diz qatdayıb içəydim, Bəkir.

Sözü mərd deyibdi bizim dədələr,
tənqid qələmini itilə, Bəkir.
Sənin sağlığına qalxsın badələr,
mən də qaldırmışam vaxtilə... Bəkir.

DEMİR HANI NƏRİMANIM

Allah, mənim al ağlımı,
ağıl məni dala salır.
Ağıllıyam deyənləri
ağılsızlar yola salır.

Kimə dedik boşdu başı,
başımıza saldı daşı.
Yalvarana gülür naşı,
zarafatla ələ salır.

Əyilməzi əyir Zaman,
seçilməyir yaxşı-yaman.
Qıl satanı, ələk satan
arxadan əvvələ salır.

Mənim dostum, mehribanım,
demir hanı Nərimanım?
Yüz yerə gedir gümanım,
məni yüz xəyala salır.

SƏN KÖÇDÜN DÜNYADAN

Mənə deyirdin ki, köçək xaricə,
bu zülmə dözərmi vətəndə insan?!
Doldu xaricilər biz tərpənincə,
sən köçdün dünyadan, dünyana qurban.

Onlar irişdikcə biz dedik əhsən,
külək kül üfürdü açıq gözlərə.
Üzdülük – onlarda nə qədər desən
qanacaq bizdəymiş, hayıf bizlərə.

Hayıf, nənələrin ağbirçəyinə,
hayıf, süfrəmizə, təndirimizə.

Bir gün ağlamadıq axırda yenə,
biz nə ölümüzə, nə dirimizə.

Gələn "qonaq gəlir" sahibkar gəlir? –
bazar onunkudur, ocaq onunku.
Hasarlar yanında hasar çəkilir,
bayraq bizimkidir, torpaq onunku.

Mənə mədh eləmə "Teksun"u, yetər,
kərə yağ onsuz da düşməyir ələ.
Pisləri hər yerdə tərifləyirlər,
yaxşılar tərifsiz yaxşıdır elə.

Halal yeməyimi haram eləyir,
burda xaricîyə bir sorğu yoxdu.
Fransız, toyuğu reklam eləyir,
guya bu millətin toyuğu yoxdu.

Təzə bir don biçir yenə əlimiz,
bilmirəm, Avropa belə geyirmi?
Rusdan ingilisə keçir dilimiz,
azadlıq deyənlər kölə deyilmi?!

"TƏZƏ" XALQ GƏLİR

...müğənni restoranda pişiyinə ad günü keçirirdi

Qəzetlərdən

Pişiyə ad günü keçirirdilər,
araqdan, konyakdan içirirdilər.
Müğənni pişiyə qulaq asırdı,
səsini səssizcə lentə yazırdı.
Pişik ləhcəsində, pişik dilində
xanımlar, ledilər məzələnirdi.

Pişik müğənninin bəy mənzilində
ruhlar pərvazlanır, təzələnirdi.

Təzə dil açanlar azadlığıydı,
pişiklər, siçanlar azadlığıydı.

Müğənni oxuyur, rəqqasə gəlir,
bu yarımvəhşidi, o yarıçılpaq.
Toyda "yallı" gedən "həvəsə" gəlir,
xarici ritminə rəqs edir əxlaq.

Bu cür Azadlığı başa salırlar,
bu cür İstiqlalı daşa çalırlar.
Bu cür Məmləkətə sahib çıxırlar,
bu cür başımıza qaxıb, çıxırlar.
Bu cür mənəviyyat, ya əxlaq gəlir,
bu cür xalq içinə "təzə xalq" gəlir.

Burda unudulub soyuq çadırlar,
burda xatırlanmır biz görən illər.
Burda gecə yeyib, gündüz yatırlar,
burda o məsələ... onu demezlər!

Dilənçi əl açıb küçədə inlər,
yazıq niyə gəlib dünyaya, bilmir.
Pişiyin dilini başa düşənlər,
millətin dilini anlaya bilmir.

HACININ QIZI

Görkəmli filosof, professor Camal Mustafayev kübar qadın Sara xanıma universitetdən aldığı maaşdan yardım əli uzatmış, bunun üstündə təqib edilmişdir.

Müəllif

Hacı bu millətin əl tutanıydı,
çörək verəniydi, oxudanıydı.
Millət atasıydı millətin oğlu,
indi sahib çıxır hər itin oğlu.

Əl tutan olmadı dünən, qızına,
"küçələr qızı"na dönən qızına.
İndi heykəl qoyub deyirlər: Yaşa!
millət hörmətini bildirir daşa.
Qızını öldürüb, daşa əl çalır,
tarix Zəmanəyə məəttəl qalır.

Əlində çamadan görmüşdüm onu,
Hacı atasının sənədləriydi.
Vətən tanımırdı vətən oğlunu,
boynu sınmışlara boyun əyirdi.

Kürsüdə keçmişdən dad çəkir millət,
yadıma Hacının o qızı gəlir.
Öldürüb, fəxrlə ad çəkir millət,
baxıram, özümə yazığım gəlir.

***

Bir şeir oxudum... mənim şerimi
dinlədi sonuncu misraya kimi.
Dedim Puşkin yazıb... açıldı qəlbən,
İstədi desin ki, dahiyanədir.
Dedim mən yazmışam... tutuldu birdən,
istədi desin ki əşi, bu nədir.

VAR

Çıxmaz, çıxa bilməz də bu adət başımızdan.

M.Ə.Sabir

Bu – iqtidar olub, o – müxalifət,
bizə babalardan qalıb bu adət.
Bu "ayrı" millətdi, o "ayrı" millət, –
Türkdü ikisi də, bir vətəni var.

Vəzifə üstündə didhadid gedir,
biri yıxıldımı, yüz şahid gedir.
Güdaza gah Müşviq, gah Cavid gedir,
nə qədər başsızın baş əyəni var.

Ölkədə fransız, alman, ingilis
mən vətən əsiri, sən pula həris.
Polis dəyənəkli, şair kimsəsiz,
bir külüng çalanın yüz yeyəni var.

Manatı dəyişib bazar "sent" qoyub,
qəzetçi vitrinə təzə "Kent" qoyub.
Varlı öz adını Prezident qoyub,
kimi dindirirsən, cangüdəni var.

İldırım Bəyazit, Teymur Əmirlə,
zaman vuruşdurdu gör kimi kimlə?!
Qızılbaş Xətai Sultan Səlimlə,
İndi də o yolun yol gedəni var.

Nə vaxt ayılacaq Oğuz tayfası,
qəbilə yarısı, tayfa yarısı.
Nə hirsi soyuyur, nə ehtirası,
nə əyri oturub düz deyəni var.

ASPİRANT DOSTUM ABDULLA ABBASOVUN QIZINA

A qızım, gülüşün necə təmizdi,
bu necə tilsimdi, bu necə ovsun?
Ananın taleyi qıza cehizdi,
qoy sənin cehizin səadət olsun.

Qızlar atasının anası olur,
qadınsız qalanda ata dünyada.
Bəlkə ömrümüzün mənası budur, –
bəxtin töhfəsidir bu da dünyada.

Mən haqq şairiyəm, sözüm də haqdı,
qoy deyim, dilimə bir Ayə gəlib:
Abdulla, Gülarə nə qədər pakdı,
sənin paklığındı, dünyaya gəlib.

QURBAN PİRİMOVUN XATİRƏSİ

Özünün yasında o tar çalırdı,
qatarından qalan "Qatar" çalırdı.
Biz də o qatarın "sərnişinləri"
Rəhmət oxuyurduq, əhsən – deyirdik,
Dünyada qalırdı dünya əsəri,
dünyadan gedənə sağsan, – deyirdik.

Ağır məclisini yola verirdi,
tabut ortadaydı, yanında tarı.
Zəmanə sərt əsən yelə verirdi,
Zəmanəyə şöhrət bir sənətkarı.

NƏ QƏDƏR DESƏK DƏ SƏNSƏN ARXAMIZ...

Öz ağrım ömürlük özümə bəsdi,
özgəyə yamanlıq gəlmir əlimdən.
Amma bu çarx ki, var – əvəz-əvəzdi
yıxanlar yıxılır o mərtəbədən.

Yerdə bəndəsini Göylər unudub,
Diz yerə dirənir, əl də yuxarı.
Qarğanı bülbülə bərabər tutub,
sən də yanılırsan ey ulu Tanrı!

Sənin dərgahına yazılmaq olmur,
sən təksən, biz yerdə saysız-hesabsız.
Adın arxamıza bir dayaq olmur,
nə qədər desək də sənsən arxamız.

Çəkir qılıncını qisas alanlar,
dərddi biri bilir, beşi də bilmir.
Mığmığa səsinə həssas olanlar,
şahin naləsini eşidə bilmir.

14.03.98

MƏNİ BAYRAQ KİMİ TUTUN YUXARI

Mənim həyatımın nə mənası var,
sizin üzünüzdə gülüş olmasa.
Babamın yadigar bir misrası var:
səngər nəyə gərək döyüş olmasa.

Həyatın əzəli qanunu budur,
bağı dolaşırlar bağ bağ olanda.
Hər torpaq dünyada məmləkət olmur,
parça var – yaşayır bayraq olanda.

İnsanlar olubdu dünyada bir vaxt,
kimidən ad qalıb, kimidən əsər.
Dibçəkdə bəslənən palıdlara yox,
çöldə – ağaclara meşə deyiblər.

Çətindir keçilən ömür yolları,
yaşamaq özü də istəyir hünər.
Məni bayraq kimi tutun yuxarı,
sizə lazım olsam... o parça qədər.

GİROV

Bilmirəm, bir ömrü yaşamışammı,
ya heç yaşamağa başlamışammı?
Bəlkə yüz ilim var hələ qabaqda,
bəlkə bircə həftəm qalıb o vaxta.

Deyirlər, söz qalır dünyada yalnız,
gəldi-gedəriyik qalan hamımız.
Deyə bilmişəmmi qalan söz olsun,
adımla çəkilən filan söz olsun.

Adım Nərimanın adıdır, nə qəm,
o şöhrət qazanıb getdi bu ada.
Şöhrətli bir adı yaşadan mənəm,
şöhrətsiz olan da mənəm dünyada.

Adlar yolumuza çıraq olurlar,
yolların mənzili kəsə olmayır.
Bir söz qəzasında həlak olurlar,
bu ömür – hər ömrə nəsib olmayır.

Ürəkdir bu eşqlə qaynayıb-daşan,
sinəmdə çırpınır alışmaq üçün.
Bir insan ömrünü girov qoymuşam
bir şair ömrünü yaşatmaq üçün.

PƏNAHİ MAKULUNUN DƏFNİNDƏ

Qaldırdıq biz onu günorta üstü,
bizim yazıçılar ittifaqından.
Bizi birləşdirib gedirdi özü,
saxlaya bilməzdi nə vaxt, nə zaman.

Bir az ağırlaşdı çiyinlərimiz,
bir tabut altında yerləşə bildik.
Bir torpaq üstündə ayrılsaq da biz,
bir tabut altında birləşə bildik.

Bu qəmin, bu sirrin, kökü dərindi,
gördüm, birləşibdi əllər – qarışıq.
Ömrümdə ilk dəfə mən yas yerində
belə sevinirdim, kədər qarışıq.

HAZIR OL

İncimə məndən, oğlum,
qaçdın, gəldin üstümə
öpmədim,
daşdı, demə.
İstəmirəm, doğrusu,
daima həyatda sən,
sığallı söz,
təbəssüm,
ya gülüş
gözləyəsən.
Sən kədərə hazır ol,
sevinc gözlədiyin vaxt.
Bəd xəbərə hazır ol,
məni səslədiyin vaxt.
Toyda yasa batanı
görüb pozulma bir an.
Yasda gülüş eşidib
mat qalma sən heç zaman
Öpüb oxşamayacaq.
Sınma, bərki əbədi.
Bacardın – qələbədi,
bacarmadın – uduzdun.
Gəl, öpüm...
niyə susdun?!

HEYRƏT

Bir heyrət bürüyüb məni bu yerdə,
dolub izdihamla Fəxri xiyaban.
Tabutu – çiyində, səsi – efirdə,
susan da Xan idi,
oxuyan da Xan...

QİYMƏT

Mənim kitabımı ucuz eləyin,
tələbələr üçün, fəhlələr üçün,
hardasa, lap kasıb bir nəfər üçün,
maaşı aşağı olanlar üçün,
şəhərdə kirayə qalanlar üçün,
oxumaqdan ötrü alanlar üçün,
çörək qiymətinə, duz qiymətinə,
qoy sonra qalxsın o öz qiymətinə.

1960

NİYƏ DEMƏDİNİZ

Sizi düşünürəm oturub bəzən,
ey mənim möhtərəm müəllimlərim.
Sən də, ey məzardan məzara köçən
anam... dünyadakı əzizim mənim.

Böyüyə, kiçiyə hörmət, ehtiram,
sadəlik, təvazö, abır... vəssalam.
Belə öyrətdiniz, yaxşı dediniz,
təəssüf,
həyatı düz görmək gərək.
Böyük var, kiçikmiş, siz demədiniz,
kiçik var, daha da kiçiltmək gərək.

Niyə demədiniz siz, əzizlərim,
təkcə, görüş üçün deyil, əl ancaq.
Əl bəzən əl verib görüşmək üçün,
bəzən yumruq üçün gərək olacaq.

Niyə demədiniz, bilmirəm niyə,
dünya sakit deyil, bir yuxu kimi.
Dost adlı düşmənlər ola bilərmiş,
düşmən adlı dostlar olduğu kimi.

Niyə demədiniz...
gizlin ha deyil,
həmişə günəşli açılmır səhər.
Şirin nəğmələri oxuyan bir dil
acı həqiqətlər söyləyə bilər.

Beynimdə, fikrimdə dolaşıb gəzən
oda da bələdəm, üşütməyə də.
Tərif eşitdiyin insandan bəzən
hazır ol, yüz təhqir eşitməyə də.

Yayda qar olmayır, qışda da yarpaq,
bunun müəllifi deyin: kim olub?
Həkimlər ilanın düşməni, ancaq
ilan tibb elminə emblem olub.

Eşit həqiqətin, düzün səsini,
həyat səngərdirsə, əsgər yatmasın.
Müəllim həyatda tələbəsini,
ana övladını qoy aldatmasın.

MƏHƏBBƏT

"Əlli beş ildir "Leyli və Məcnun"da tar çalıram".

Tarzən Bəhram Mansurov

Çal, çal yorulmasın qoy o barmaqlar,
sevinc pərdəsində qəm, qubar çalır.
Dünyada hər kəsin bir Leylisi var,
kimi qələm çalır, kimi tar çalır.

Mənə ürək verib, sənə qol-qanad,
Məhəbbət əylənсə, oyuncaq olmaz.
Sevmək – vətəndaşlıq borcudu ustad,
vətəndə vətənsiz yaşamaq olmaz.

Böyük Üzeyirin doğma sənəti,
xallar – Füzulinin fəryad səsiydi.

Bir qadın qəlbinin ilk məhəbbəti,
hələ oxunmamış Şərq nəğməsiydi.

Bəlkə də taleyi beləymiş onun,
bir əsrə bəs oldu bir ömrün qəmi.
Leylini səhrada itirdi Məcnun,
səhnədə sən tapdın ay Bəhram əmi.

Xətrinə dəyməsin qoy bu zarafat,
bilirəm böyükdü eşqin, ülfətin.
Bu əlli beş ildə amma ay ustad,
Leylini Məcnuna verə bilmədin.

SƏLİQƏ-SAHMAN

Qarşımda ən zəngin bir kitabxana,
Hər yerdə səliqə-sahman durubdu.
Rəfdə oxunmamış neçə sənətkar,
ortada oxumuş nadan durubdu.

Böyük bir sevincdi hər kiçik əsər,
hər roman bir ordu, hər söz bir əsgər.
Arxada Füzuli, Vurğun, Ələsgər,
qabaqda bəzəkli güldan durubdu.

Yığıb var xətrinə, dövlət xətrinə,
deyib söz xətrinə, sənət xətrinə.
Bəlkə mən dinməzdim hörmət xətrinə,
neyləyim, arada vicdan durubdu.

LAKİN

Şeir yazdığım gün məğrur oluram,
ilham ki, xəfifcə sinəmə dolur;
bir şeh damlası tək büllur oluram,
dünya dünyada yox, məndə əks olur.

Sonra... bir ağsaçlı sərkərdə kimi,
bəzi namərdləri bağışlayıram.
Mən öz üzərimdə öz qələbəmi,
düşmənimlə birgə alqışlayıram.

Çaylar damarımdan axır elə bil,
yollar ürəyimdən keçir dəmadəm.
Gecəni-gündüzü sanki yer deyil,
misradan-misraya fırlanan mənəm.

Bir sükut içində gurlayır səsim,
qışın buz qarında çiçəklənirəm.
Bəzən heç bilmirəm –
masam üstəmi,
ya yer şarınamı dirsəklənirəm.

Lakin...
mən dediyim xoşbəxt anımda,
elə bil qolumdan bir qol tutmayır.
Prometey can verir gözüm önündə,
qaniçən qartala gücüm çatmayır.

Bəlkə də yeridir, qoy deyim elə,
təəssüf, yanılıb bəzi şairlər, –
on məğrur oğullar bəzən qartala,
bəzən də poləngə bənzədiliblər.

Neçə... oxşardımı çayırla çəmən,
ya dağla səhralıq, ya sükutla səs?
Dünya elədir ki, qanı tökülən,
heç vaxt qan tökənə oxşaya bilməz.

Mənim taleyimdi bəlkə də ilham,
yerdə axtarmışam bəxt ulduzunu.
Bəlkə bir şeirlə parlayacağam,
qoy şair dostlarım desinlər bunu.

İlham ürəyimin aynasındadır,
ilhamsız bir sözə meylim yox mənim.
Fikrim səyyarələr dünyasındadır,
lakin yerdən ayrı yerim yox mənim.

Bəzən yolum üstə duman, sis oldu
mən bildim: gecələr səhərsiz olmaz
Dünyaya gəlməyim xəbərsiz oldu,
dünyadan getməyim xəbərsiz olmaz.

OĞLUMA CAVAB

Soruşdu bir gün oğlum.
– Ata, ağlamısanmı?
Döyüblərmi səni heç?
Danlayıblarmı səni?
Söyüblərmi səni heç?

Nə deyim indi, oğlum,
eşidərsən sonradan, –
özün ata olanda
bilərsən ağlayıbmı,
gülübmü sənin atan...

ATA SƏRVƏTİ

Yoxlayın siz mənim şeirlərimi,
nəyim var yaxşını, yamanı seçin.
Göstərin siz mənə mənim yerimi,
qorxmayın, üstümdən adlayıb keçin.

Mən nədən qorxmuşam, deyin, siz nədən,
Nəyi deməmişəm, çıxıb yadımdan.
Mənə yad gözüylə baxmağı bəzən
öyrənin ən doğma saydıqlarımdan.

Mənə qulaq asın hər şeydən qabaq,
bir səs qulağıma görün, nə deyir:
Bəlkə də qüsuru bağışlamamaq,
bağışlamaq qədər hünər istəyir?

Ən böyük əsərdir dünyada hünər,
o da övlad kimi doğulsun gərək.
Bir hərbi qayda var –
son ana qədər
hissənin bayrağı qorunsun gərək.

Sən ey mənim xalqım, ən qədim bayraq!
qismətimə düşən ata sərvətim –
Sənin hüzurunda keşikdə durmaq –
dünyada ən böyük vəzifəm mənim.

YAŞAMAQ ÖYRƏDİR TƏBİƏT BİZƏ

Badam çiçəkləri, nə zərifsiniz,
elə bil hər budaq bir ağ işıqdı.
Burda səma işıq, torpaq işıqdı,
soyuqdan bir azca göyəribsiniz.
Martın şaxtasında, boranda, qarda
siz necə qaldınız, o budaqlarda?
Necə qopmadınız, ya düşmədiniz,
necə donmadınız, üşümədiniz?!
Həyatda pisliyi gördünüz... fəqət,
sizin çiçək qaldı yenə adınız.
Zəriflik dözümmüş, bir də dəyanət,
kobud olsaydınız, məhv olardınız.
Bəlkə də dünyanın mənası budur
zəriflik, kobudluq gəlir üz-üzə.
Zəriflik yaşayır, kobudluq ölür, –
yaşamaq öyrədir təbiət bizə.

ÇILPAQ KRAL

Olur yəqin hər bir yerdə –
çılpaq kral.
Olur bütün sahələrdə.
Olmur ancaq hər əsrdə:
uşaqlarda böyük ağlı,
böyüklərdə
uşaq hökmü, cəsarəti, –
desin ona həqiqəti.

SEVİN

Evdə bikef olur yoldaşım hərdən,
bir soyuqluq hopur qana, iliyə.
– Dünən qonşuluqda səni istəyən
bu gün əleyhinə danışır, niyə?

Eh, həyat belədir, düzü belədir,
bəzən yağış döyür, bəzən qar, külək.
Sən o söz-söhbətə öyrəş arabir,
yağışa, küləyə öyrəşdiyin tək.

Göydən dolu töksə, mat qalma buna,
qoy gülər gözlərin batmasın yasa.
Qar yağsa, şərfini dola boynuna,
get, qalma, gedəsi bir yerin olsa.

Həyatda təhqirə, tufana öyrəş,
qoy üzün alışsın oda, küləyə.
Sözünü kəssələr, sən ona öyrəş,
çalış uyğunlaşma amma heç nəyə.
Bir də... məndən ötrü xiffət hədərdi,
əksinə, sevin.
Düşmən – qələbəmin sayı qədərdi,
dost – mənim səhvimin,
əksinə, sevin.

MƏNƏ OXŞASAN

Mən səndən narazıyam,
sən məndən inciyirsən, –
aramızda söz olur.
Sən gülmək istəyirsən,
qışqırmaq istəyirsən, –
Görürəm ki, səs olur.
Mən sükut istəyirəm,
sən fışqırıq, haray, səs.
Sənin qəlbində həvəs,
mənim beynimdə fikir,
sənin uşaqlığınla
yola gedə bilmirəm.
Sənsə, oğlum, görünür
Mənim böyüklüyümlə.
Oxşamaq istəmirsən
görürəm, sən heç kimə.
Mən səni istəyirəm
salım öz qəlibimə:
yeri mən yeriyəntək,
dayan mən dayanantək,
özün olma, mən ol, mən.
Demirəm, –
belə çıxır
mənim istədiyimdən.
Lakin bilirəm, oğlum,
yalnız mənə oxşasan,
dünya yerində sayar.
İstedadlar, şüurlar
bir-birinə oxşayar.
Beləcə yaşayırıq:
bu ziddiyyət içində,
bu məhəbbət içində.

PAYIZ

Deyirəm, saralıb solduqca bağlar,
niyə qan qaynayıb-qarışmayır heç?
Dünən ağaclara bəzək yarpaqlar
indi budaqlara yaraşmayır heç.

Buludlu, çiskinli açılır səhər,
Günəş şüasını yeridə bilmir.
Sular buz bağlayır, –
salxım söyüdlər
yuyub saçlarını quruda bilmir.

Kimsə xəbər verir: qar yağacaq, qar...
yozur dekabrın havalarını.
Bir az kip bağlayır bizim qonşular
eyvana açılan qapılarını.

İstisi getdikcə candan baharın,
isti paltarını geyir camaat.
Nəinki özünü,
gözəl qızların
palto yaşını da dəyişir, heyhat!

Hava, görürsən ki, xeyli sərindir,
başqadır ürəyin əhvalı indi.
Qocalar sahildən azalır bir-bir
gənclər iki-iki çoxalır indi.

Gecələr parlayır sular – gümüşü,
işıq səpələnir şəhərə kimi.
Bakıda dənizlə Ayın görüşü
uzanır axşamdan səhərə kimi.

Hər rəng min ürəyə, min qəlbə sirdaş,
hər fəsil ən gözəl bir duyğu kimi.
Hər şey öz vaxtında dəyişəydi kaş,
hər şey... təbiətdə olduğu kimi.

NİGARANAM

Oturmuşuq
radionun qabağında
oğlumla mən.
Biz dünyanın marağında,
xəbərsizdi dünya bizdən.
Efirləri dolaşırıq
səsdən iti sürət ilə,
ölkə-ölkə, qitə-qitə,
Gah itirik tapa-tapa,
gah tapırıq itə-itə.
Oğlum deyir:
dayan, dayan.
əl saxla, əl!
Musiqidir ata, ata,
Necə gözəl!
Gözlərində cilvələnir,
dünya xoşbəxt
bir müğənni cilidində
gülümsəyir.
Elə bilir
dünya bir gənc bəstəkarın
mahnısıdır.
Dünya bu gün
nəğməkarlar, bəstəkarlar
dünyasıdır.
Son xəbərlər axtarıram
qitə-qitə, ölkə-ölkə.
Orda...bəlkə?
Burda... bəlkə?
Efirləri gəzən yerdə
sonra birdən
alışırıq.
BMT-nin kürsüləri
boş qalar, boş.
Sonra Nuhun gəmisinə

doluşarıq.
Təyyarədən vaxtsız düşüb,
sonra uçan xalçalara
qayıdarıq.
Metroları itirərik,
mağaralar axtararıq.
Qırı verib Dürü allıq,
bəşərik biz.
Məlikməmməd düşən dərin
quyulara
düşərik biz...
Saxla – deyir, –
oğlum tutur əllərimdən, –
bir mahnımız keçdi deyən, –
Narahatam, dedim, oğlum.
– Kimdən ata?
– Elə Səndən.

BELƏ DEYİRMİ HƏYAT

Dünyada bir təmiz ad,
dünyada bir sağlam can.
Boş şeydi yerdə qalan...
Belə dedi bir nəfər,
belə deyirmi həyat?!
Sağlam can saxlayasan,
üstəlik də təmiz ad?!
Mən görmüşəm dünyada
bir təmiz ad üstündə
canlar gedibdi bada,
mən əsgər görmüşəm ki,
döşündə bir medalı,
Canında yüz yara var.
Adam da görmüşəm ki,
adını yox, dünyada
tək canını saxlayar.

Yox, adı can üçün, yox
canı gərək ad üçün
qurban verəsən hər gün,
girov qoyasan hər gün.
Dünyada bir təmiz ad,
dünyada bir sağlam can.
Yox, ikisi bir yerdə
çətin olur,
doğrudan.

YAZIQ FİL

Nə qədər yaşayırsan...
Fərqi yox uzun ömrün.
Yalnız öləndən sonra
qiymətlidir sümüyün.

AQAVA

Lvovda görmüşdüm ilk dəfə
o çiçək açmışdı, ağ çiçək.
Bir qoca dedi ki, yaxşı bax,
soluxub, quruyub gedəcək.
Qəribə taleli ağacdı,
bu dəfə ağ açdı.
Yaşayır,
on yaşda gül açsa, onun da
yüzündə gül açsa,
quruyur yüzündə.
Aqava çox deyil,
azdı yer üzündə.
Eh, qoca...
dedim mən sonradan,
biz necə? Çoxuqmu?
O xoşbəxt ağacdı, sən inan.

Bu tale,
kaş elə
hamının qisməti olaydı,
gül açıb sonradan solaydıq.

HEYİF

Evimdə bir dəstə gül-çiçək:
sarı, ağ, qırmızı.
Canlısı, cansızı.
Su tökdüm güldana,
canlılar yaşadı, su içdi.
Gah ətir saçdılar,
gah ürək açdılar.
Evimdə dünyanın havası dəyişdi.
Sonra da bir səhər,
soluxub, quruyub, getdilər,
cansızlar, sünilər qaldılar.
Gələnlər gül dedi,
görənlər gül dedi.
Gül adı bunlara verildi.

ƏN ŞİRİN NEMƏT

Açılan toplara diksinməyiriz...

Sabir

Bir ziyafət günü, ya bir ad günü
gedib cansağlığı arzulayırıq.
Şüar eləmişik sağlıq sözünü, –
həyatda ən şirin nemət sayırıq.

Ağır cəbhələrdə yıxılan əsgər
bayrağı tapşırır yalnız birtəhər.
Orda haray çəkir odlar, alovlar,
orda cansağlığı arzulamırlar.

Prometey can verib od aldı bir vaxt,
həyatın mənası bax, budur, – dedi.
Cordano Bruno ölümdən qabaq,
Kainat sonsuzdur: – hökmünü verdi.

Kimsə Prometey oldu, yaşadı,
kimsə tonqallarda yandı, yaşadı.
Kimsə adi əsgər oldu, dünyada,
kimsə yaşasa da... öldü dünyada.

Mənə cansağlığı diləməyin, yox,
həyatda "ən şirin nemət" o deyil.
Dünyada doxsan il, yüz il yaşamaq,
necə? Cürətdimi? Cürət o deyil...

MÜŞFİQİN OĞLU

Moskvada Müşfiq gecəsində hörmətli Əziz Şərif məni qucaqlayıb Müşfiqin oğluna oxşatdı, dedi ki, atana necə oxşayırsan, bilməzdim onun oğlu sağdır... Bu sözlər o vaxtdan, şeir olunca, ürəyimdə dolaşırdı.

Müəllif

Dindim, qulağına tanış gəldi səs,
güldüm, bu gülüşüm saxladı onu.
Dayandım – duruşum, baxdım – baxışım,
yeridim – yerişim saxladı onu.

Müşfiqdən danışır bütün bir ölkə,
ürəyi doluyuq, Əziz müəllim.
Mən yox, şerimizin bir nəsli bəlkə,
Müşfiqin oğluyuq, Əziz müəllim.

Hər axşam qoynunda bir səhər yatır,
səhərsiz, dünyanın üzü gülməmiş.
Bizim sinəmizdə cilidlər yatır,
hələ vərəqlərə köçürülməmiş.

Yaş ötür, dəyişir daha nəslimiz,
yenidən söz verir zaman Müşfiqə.
Ata gözüylə də baxmalıyıq biz
oğlumuz yaşında qalan Müşfiqə.

YANAŞI GETMƏYİMİZ ELƏ SƏADƏT İMİŞ

Sən burda, mən şəhərdə,
hava soyuq, yol uzaq.
Evimizdən ozizdir
sənin yatdığın otaq.

Dərmanlar – xörəklərin,
xalat – təzə paltarın.
Həkimlər – əzizlərin,
xəstələr – qonşuların.

Sənə xidmət eləmək,
burda, xəstəxanada, –
alnıma yazılıbmış,
qismətim olub o da.

Saçlarını daramaq,
sonra paltonu tutmaq,
bir az qoluna girib
təmiz havaya çıxmaq...

Mənə sual versələr,
deyərdim, həyat nədir.
Həyat – həyatda deyil, –
sənin gözlərindədir.

Qalxanda yorulursan,
yeriş səninki deyil.
Özgənin yerişini
öyrənirsən elə bil.

Səadət axtarmışıq,
(eh o da bir dərd imiş),
yanaşı getməyimiz
əsl səadət imiş.

Uşağa ana gərək,
kişininki qadındı.
Yol getsən – o, qüvvətin
uçsan – o, qanadındı.
Başında tufan olsa
kişinin –
qadın duyur.
Fəlakət onu qovur,
ildırım onu vurur.

Kövrəlirəm arabir,
güc eləyir qəm, qubar.
O qədər güldürübsən,
bir az ağlat: nə olar!

Kişilər ağlamazlar, –
kimsə deyib bir zaman;
Məhrum olub o yazıq
ailə duyğusundan.

BAKI

"Dünya oddur"
Heraklit

Bakı – mənim qara zəncim,
neft qitəsi!
Yer üzünün
qara mazut xəritəsi!
Səpələnir gecələrə
bu zəncinin ağ gülüşü,

həm qızılı, həm gümüşü.
Qara büllur məşəl yanır
yer üzündə
Bakı adlı.
Hey çırpınır,
o, Səməndər quşumuzdur
od nəfəsli, od qanadlı.
Yaşayırıq neft içində,
od içində,
qaz içində.
Arabir də
tüstülərə boğularaq,
hifz eləyir bizi torpaq.
Xəzər neftin,
Xəzər odun içindədir.
Odu neftdən alırıq biz,
nefti oddan, odu sudan.
Qoy çıxmasın bu da yaddan:
neft kimiyik elə bir az
özümüz də –
alışırıq adicə bir
qığılcımdan;
odla, neftlə gübrələnir
ata-baba torpağımız.
Yanğınlarda bitir bizim
taxılımız, pambığımız.
Bostanlara alov axır
su yerinə
arxlar ilə.
Od içində şirələnir
üzümümüz
qumlar üstə gilə-gilə.
Azərbaycan
özü boyda bir ocaqdır.
O yandıqca yaşayacaq,
yaşadıqca yanacaqdır.

O kimisə üşüdəcək,
o kimisə yandıracaq,
o yanacaq.
Gül, ey mənim qara zəncim!
Yan, ey mənim
Qara büllur məşəlim, yan!
Yer üzündə yanır qədim
bərəkətli bir məmləkət –
Azərbaycan.

CƏNGİ

Yenə ürəyimdə bir həyəcan var,
görün nələr deyir, bir qulaq asın.
Babəkin qanından qanımda qan var,
çalın, Koroğlunun cəngi susmasın.

Zurnanın zil səsi düşüb dağlara,
buludlar dağılır, atlar kişnəyir.
"Taraq-taq", "taraq-taq" – dinir nağara,
Qıratmı, Düratmı nallanır nədir?!

Dərin dərələrə selmi tökülür,
dolumu olonir, evlər üstünə?
Yoxsa, qoç Koroğlu ol çalıb gülür
qaçışan paşalar, bəylər üstünə!

Laylayı anamız çalıb, yatmışıq,
cəngi havasıdır ata nəğməmiz.
Birində – beşikdə xumarlanmışıq,
birində – səngərdə vuruşmuşuq biz.

Birində – süd içdik böyümək üçün,
bizə ad verdilər məhəbbət ilə.
Birində – and içdik döyüşmək üçün,
özümüz ad aldıq şücaət ilə.

O mənim söhbətim, o mənim sazım!
Atamın, babamın nəfəsidir o,
Çalın, Koroğlunun cəngi susmasın –
Xalqımın inqilab nəğməsidir o.

DƏYMƏ

Uşağı danlama onun səsindən,
qoy sevinc yayılsın bütün aləmə.
Sizin etikalar çərçivəsindən
o çıxmaq istəyir,
məcbur eləmə!

Danlaqla qalxmayıb heç kəs, a qardaş,
gözdən salınıbdı, əksinə, insan.
Hələ görməmişəm kölə adamdan,
bir qəhrəman çıxa, ya bir vətəndaş.

Qaçmaq istəyirsə, sən imkan yarat,
qaçmaq arzusuna insan qovuşsun;
uçmaq istəyirsə, köməyinə çat,
qırma qanadını, səma ver uçsun.

Yıxılıb əzilsə, qorxma sən ondan
bərkisin, sınaqdır hər yeni sahil.
Danlaya-danlaya böyütmə, dayan,
Bu, qul böyütməkdi, tərbiyə deyil.

Ucadan güləndə kəsmə arada,
ən qızğın dəmidir bəlkə oyunun.
Sənin baş əydiyin başsızlara da,
dəymə, hökm eləyən vaxtıdır onun.

Baxıb öz yaşıdı ona əl çalır,
nələr, amma nələr öndədir hələ.
Birinci zərbəni o səndən alır,
sonuncu zərbələr öndədir hələ.

GÖRƏSƏN

Yoldaş yolda sınanır,
qardaş yolda sınanır.
Övlad harda, görəsən?
Kim tapdı,
kim itirdi
bu yollarda görəsən?

QAMÇI VURUR

Hey görürəm,
öz içimdə lağ eyləyir
biri mənə.
Mən danışmaq istəyirəm
kiri deyir,
mən susuram,
danış deyir biri mənə.
Ağlayıram, göz yaşıma
inanmayır.
Ağız büzür
ağzımdan söz çıxan kimi.
Elə bil ki,
kimsə qamçı vurur mənə:
qaç deyir, qaç!
Sonra kimsə
cilovumu çəkir mənim:
dur deyir, dur!
cilov çəkir,
qamçı vurur...

EHTİYAT

"Qorxan gözə çöp düşər"
El sözü

Ehtiyat deyiblər, bəzən susmuşam,
min canın qorxusu bir cana düşüb.
Ehtiyat eləyib mən uduzmuşam,
şöhrət ehtiyatsız olana düşüb.

Ehtiyat sözünü gətirmə dilə,
qabağa özün düş döyüş zamanı.
Ehtiyat eləyən xalqların belə
nə vətəni olub, nə qəhrəmanı.

Ehtiyat etdikcə tutub əyiblər,
uduzub qeyrəti girov qoyanlar.
Yüz il ehtiyatla ömr eləyiblər
bir gün hünər üçün vaxt tapmayanlar.

Sözümü, sirrimi mən danmamışam,
hardasa düşmüşəm bəzən şərə də.
Mən birinci gündən inanmamışam
ehtiyat eləyən şairlərə də.

Kimsə xatırlayıb məni yad etməz
ümid eləmə ki, doğma yad olmur.
Azadlıq istəyən ehtiyat etməz,
sən gərdə, unutma, ehtiyat olmur.

MƏN ELƏ TORPAĞAM

Ona sual verdim: nədir məhəbbət?
Mənə cavab verdi: sənə sədaqət.
Soyumur ürəyin isti nəfəsi,
sinəmin odudur bəlkə bu həvəs?

Var ol,
ey gözəllik mücəssəməsi,
məni yaşamağa ruhlandıran səs.

Mən toxam, mənəvi ehtiyacımla,
sən də ən ətirli təzə çiçəksən...
Hardan biləydilər –
bu ağ saçımla
sən məni bu qədər bəyənəcəksən.

Deyirsən yaraşır, mən xoşlayıram,
sağ ol bu söz üçün, bu deyim üçün.
Gərək düşmənimə minnətdar olam
mən sənin xoşuna gəldiyim üçün.

Kiminsə "əməyi" gedibdi hədər,
sevinc əvəzinə qəm yeyibdilər.
Saçımı ağardan qaragünlülər
yaraşıq veriblər,
bilməyibdilər.

Dərk etdim həyatı mən bu yaşımda,
bir şeyi bilmədin sən ey bixəbər;
mən elə torpağam –
mənim başımda
fəlakət əksilər, səadət bitər.

MƏHƏBBƏT QƏDƏR

Mən insan görmüşəm, ürəyi buzdu,
nə sözə yatıbdı, nə də söhbətə.
Məntiqi mənasız, fikri ucuzdu,
satmaq istəyibdi baha qiymətə.

Məhəbbət şərimi lağa qoyubdu.
Özünü qaldırıb dağa qoyubdu.

Guya sənət üçün məhəbbət azdı,
guya məhəbbətdə ləyaqət azdı.
Guya ictimai dəyəri yoxdu,
guya cəmiyyətə bir xeyri yoxdu.

Deyin, Françesko Petrarka gəlsin,
həpəndə göstərsin onun yerini.
Gözəl Lauraya şeir oxusun, –
İntibah dövrünün Şah əsərini!

Yox, yox məhəbbətə plan qoyulmur,
kiminsə nə bilim mədəsi dolsun.
Məhəbbət, hardasa istehsal olmur,
üstündə keyfiyyət nişanı olsun.

Başqadır həyatda duyub yaşamaq,
ürək sevindikcə insan yüksəlir.
Cəmiyyət adından danışma nahaq,
mənim cəmiyyətə yazığım gəlir.

Səndə ürək yoxdu, səndə bədən var,
şəkilsən, gözündə bir həyat sönüb.
Yəqin səni sevən, səni öpən var,
yanında bəlkə də o, daşa dönüb.

Soyuyub, elə bil buzdu o nəfəs,
desəm müqəddəssən, ədalət olmaz.
Bədənsiz ürək də bir şeyə dəyməz,
hörmət doğursa da məhəbbət olmaz.

Bir eşqə möhtacdı insan və zaman,
döyüşür əzəldən xeyir ilə şər.
Lakin ictimai dəyəri olan
hiss varmı dünyada
məhəbbət qədər?!

QALAN QAPILARDI

Sənin telefonun sənindi deyil,
ordakı nömrələr neçə əl görüb.
Dartıb heç özünü qurutma, qafil,
o masa nə qədər daş heykəl görüb.

Demə sən atlısan, kimsə piyada,
zamandı dəyişir, dönür tərsinə.
Kimsə səndən qabaq əyləşib orda,
kimsə səndən sonra gələcək yenə.

Çatıb qaşlarını elə baxma gəl,
çalış ki, gülməsin üstünə yadlar.
Adını yazdırıb gözə soxma gəl,
qalan qapılardı,
dəyişən adlar...

MƏNİM TARİXİM

Mən öz tariximi varaqlayıram,
Romanın ən qədim kitablarında.
İgid oğullara yas saxlayıram
beş yüz il, ya min il sonra olsa da.

Onların adını yanlış yazıblar
hələ Heredotun vaxtından bəri.
Burda hakimlərə qulaq asıblar
dünyanın ən böyük tarixçiləri.

Nə qədər knyazlıq, şahlıq və xanlıq...
gəlib soxulublar ərazimizə.
"Dostluq", "bərabərlik", "əmin-amanlıq".
"sülh" təklif eləyib fatehlər bizə.

Bizə "vəhşi" deyib qoca Plutarx,
Pompeyə sərkərdə...

de, haqqı varmı, –
doğma torpağında vuruşan bir xalq
beşiyi başında vəhşi olarmı?!

Dağıldı babamın ulu vətəni,
divanlar quruldu burda xalq üçün,
Qafqaz vəhşi oldu, Roma mədəni,
o öldü, bu qaldı, yaşamaq üçün.

Talandı el-oba xəyanət ilə,
suları lal axdı Kürün, Arazın.
Gərək əsr-əsr ədalət ilə
borcunu qaytarsın Roma Qafqazın.

VƏTƏNDƏN SORUŞ

Məni imtahana çəkdi təbiət,
yollarda bərkiyə-bərkiyə gəldim.
Könlümdə təsəlli, gözümdə ülfət,
bu dünya sərgidir, sərgiyə gəldim.

Taleyi kimiyə adi bir çomaq,
kimiyə qiymətli firuzə verdi.
Harda ki, dinmədim, susdum heç nahaq,
ağardı saçlarım, büruzə verdi.

Gördüm həyatımda kimsəsizliyi,
yaxşılıq axtarıb dadım pisliyi.
Göydə yox, yerdəki çəkisizliyi
eşidən nə bilər, görəndən soruş.

Mən tənha bir evdə həyata gəldim,
gəldiyim yolları piyada gəldim.
O qədər susdum ki, fəryada gəldim,
sevincin qədrini sən məndən soruş.

Həyat, əzizimsən, sən mənimkisən,
sən məndən ötəri, həyat, ikisən.
Qalsam – kimliyimə cavabdehəm mən,
getsəm – kimliyimi vətəndən soruş.

ÜRƏYİM

Niyə ağrıyırsan, nədir möhnətin?
Nəğməsi dilində qalan ürəyim.
Ey məni buz bilib yola getməyən,
ey məni odlara salan ürəyim.

Mənim ola-ola mənə qənimsən,
mənmi səninkiyəm, sənmi mənimsən!
Gah adi bir nöqtəm, gah bədənimsən,
gah bütöv bir dünyam olan ürəyim.

Göz doymur dünyadan, bu tamaşadan,
bir yerdə vursaydıq ömrü başatan.
Ey mənim sinəmdə məni yaşadan,
ey mənim əlimdə ölən ürəyim.

ADSIZ BULAQ

Bulaq suyu, nə sərinsən, nə ətirli bir dadın var,
Nə bir qulluq eloyənin, nə də məşhur bir adın var.
Bulaq suyu, ovuc-ovuc qoy doyunca içim səndən
Kaş ki, bir də yolum düşsün, bir də gəlim keçim səndən.
Bulaq məni dinləyərək dilə gəldi elə bu dəm
Dedi: sən ki, oturmusan, bir-iki söz deyəcəyəm.
Bu dağların ətəyində qərar tutub mən qalmışam.
Bu gördüyüm qayalara gecə-gündüz səs salmışam.
Mən güllərin, çiçəklərin özəyindən süzülərək,
Axa-axa duruluram, bir gözəlin göz yaşıtək.
Nə gələn var, nə də gedən, tanımayır məni bir kəs,
Belə getsə mən bataram, bir kəsə də xeyrim dəyməz...

Bu söhbəti dinlədikcə öz-özümə düşündüm mən:
Belə şərbət içməmişdim bulaqların heç birindən.
Bulaqlar var, səsi çıxıb, suyununsa dadı yoxdur,
Əsl bulaq burda qalıb, hələ onun adı yoxdur.

XARİCİLƏR

"Daşkənd" mehmanxanası...
gəlir növbətçi rəis:
– Xaricilər gələcək,
boşaldın otağı siz.
Boşaldın...
– Mən, axı mən...
sözüm ağzımda qalır.
Gedir növbətçi rəis,
bir başqası zəng çalır:
– Boşaldın otağı siz.
Xaricilər...

Boşaldaq.
Bəli, qonaqpərvərik,
onların olsun otaq.
Bəs biz?
Biz özümüzük,
keçinərik birtəhər.
"Boşaldın, xaricilər..."

Ən gözəl otağımız,
ən isti yatağımız,
çörəyimiz, yerimiz
xaricilər üçünmüş
demək ki, yoldaş rəis!
Mən dünən cəbhələrdə
tökəndə al qanımı,
səngərdən səngərlərə
sürüyəndə canımı
bilməzdim heç doğrusu

xaricilər üçün sən,
mənə çıx, – deyəcəksən –
öz pulumla qaldığım
üçnəfərlik otaqdan.
Bilməzdim mən o zaman.
Mən xarici olsaydım,
qalardım demək... nə var, –
təzim, hörmət, əyilmək
və nələr...
eh, yazıqlar!
Qorxuram, sabah səni,
ya başqa bir rəisi
göndərib deyələr ki:
xaricilər gəlibdi,
boşaldın,
evinizi...
sonra da ölkənizi.

NİKOLAY

Heykəli önündə donub qaldım mən,
hirsimdən beynimə sıçradı qanım.
Asıldı daş kimi
iki çiynimdən,
ikiyə bölünmüş Azərbaycanım.

Başında qızıldan dövlət quşu var,
oturub, bir qızıl yəhər üstədi.
Əlidəyənəkli, əliqanlı çar
yenə də başqa bir səfər üstədi.

O gedir...
qaralıb gözlərində kin,
necə də tanışdır o qaş, o qabaq,
Görəsən yenə də hansı millətin
taleyi silahla həll olunacaq?

Leninqrad. 1960

VAXT GƏLİR

Dilimi susdurub dillər tökürsən;
yorulmur, maşallah, səndə çənə var.
Qorquddan, Babəkdən misal çəkirsən,
Qorquddan, Babəkdən özündə nə var?!

Deyilən hər sözə ürək qızınmaz,
mən çox eşitmişəm düzü, yalanı.
Nümunə göstərmək asandı bir az,
nümunə olmaqdı çətin olanı.

Qolumdan tutursan guya çətində,
mənə vəd verirsən, dövran verirsən.
Amma mənafeyin tələb edəndə,
mənim taleyimi qurban verirsən.

Pozursan adların siyahısından,
Mən xəbər tutunca dəyişir aləm.
Sonra da ziyalı etikasından
mənə dərs deyirsən, mən ki, şairəm!

Həyatdan, insandan varmı xəbərin,
düzlüyü, paklığı o nişan verir.
Həyatda imtahan götürənlərin
vaxt gəlir, özü də imtahan verir.

"QƏLƏM YOLDAŞIMA"

Danışırsan nə mehriban-mehriban,
iki suyun arasında qalmışam.
Sən bilirdin; dünən məni dananda,
mən dünyanın harasında qalmışam.

O üzəmi, bu üzəmi inanım?
O sözəmi, bu sözəmi inanım?

Gecəyəmi, gündüzəmi inanım?! –
Fikir, xəyal dünyasında qalmışam.

Külək vurdu, sən də vurdun arxadan,
yağış döydü, sən də döydün bir zaman.
Elə bildin, əbədidi o tufan,
sən dənizsən, mən də ada qalmışam.

SINMA

Sən uca boyunu şax tut, şax dayan,
dost var, dost yanında düşmən var qərəz.
Amma ucada dur son öz boyundan,
şəxsiyyət olmasa,
boy da görünməz.

Şax yeri, görünsün qoy o ucalıq,
boyunu əlborcu almamısan ki?!
Adam var, gödəkdir, başı dik qalıb, –
özündən bayıra boylanır sanki.

Xotrinə dəyməyib təbiət sənin,
sümüyə çəkibsən, bundan sıxılma.
Sən atan Nəriman Həsənzadənin,
çalış davamı ol, təkrarı olma.

Mənim də taleyim çox həssas deyil,
nə bilim, elə hey məni sınardı.
İnanma, desələr boy əsas deyil,
kola-kol deyiblər, çinar çinardı!

Bir şeyi unutma: uca, ya qısa,
boyların içində boynunu axtar.
Arxadan vurulur arxasız olsa,
cismani boylar yox, mənəvi boylar.

Mənim düşmənim var, dostum var, ancaq
sənsiz qazanmışam səndən ötəri.
Düşmənim rastına özü çıxacaq,
dostdan özün öyrən xəbər-ətəri.

Kitaba öyrəşdin, həyata öyrən,
enişi, yoxuşu var ömrün, oğlum.
Sınma cənazəmin altına girsən,
orda da şax yeri, şax görün, oğlum.

FƏLƏSTİN NƏĞMƏLƏRİ

Fələstinli şair Mahmud Dərvişə

Vətənsizdi Mahmud Dərviş,
ürəyində bu dağ gəlib.
Şair uzaq bir diyardan
qonaq gəlib.
Gəlib şeir günlərinə,
Sarayevo şəhərinə.
Dünya onun nəzərində
Fələstindi,
şəhər – kürsü.
gözlərində –
taleyindən umu-küsü.
Fələstinin faciəsi.
hiss etməyə, ya duymağa
nə var, Dərviş,
vətəni yad tapdağında
olan kəsi.
Ondan ünvan istəyirlər,
yaz-deyirlər.
Elə bil ki,
toxunurlar yarasına.
Bulud gəlir

ilhamının səmasına.
Durub baxır,
gülümsəyir həzin-həzin.
Eh, neyləsin.
Sığal çəkir
qara, şəvə saçlarına.
Şeir deyir gülümsəyə-gülümsəyə,
yana-yana.
Ürəyimə tufan salır
od nəfəsi.
Sevincin nə tərcüməsi,
Mahmud Dərviş,
ya dərdin nə tərcüməsi...

MÖCÜZƏ

Xarici turistlər... qəşəng qadınlar
bəli, okeanın o tərəfindən!
Məhəbbət, əyləncə axtarır onlar
ya burda Hindistan, ya orda vətən!

Biri asılıbdı fil xortumundan,
birinin boynuna sarılıb ilan.
Biri mavisaçdı, biri sarısaç,
birinin bərq vurur sinəsində xaç!

Toxdular, aclara baxıb gülürlər,
gülüşün zərbəsi arxadan imiş.
Tulalar fillərə qorxub hürürlər,
tula cəsarəti qorxudan imiş.

Ədayla danışıb, asta dinirlər,
(görən nə deyirlər dodaqlar altda!)
Tulalar yerimir, diyirlənirlər
futbol topu kimi
ayaqlar altda.

Xanımlar bilmirəm nə niyyətdədi,
bayaqdan ürəyim od tutub yanır,
Tulalar xarici səyahətdədi,
fillər vətənində əsir saxlanır.

Əyilib tulaya xanım dil verir,
fillərin üstünə o, hürsün deyə.
Tulalar sonradan şəkil çəkdirir,
fillərin yanında görünsün deyə.

Dağ kimi durmuşdu meydanda fillər,
bu da təbiətin möcüzəsiydi.
Tulalar fillərlə əylənirdilər,
bu da cəmiyyətin möcüzəsiydi.

Dehli

MƏN ORDA ŞEİR DEDİM

Okean sahilində,
Bombeydə, bir görüşdə,
sadəcə,
hind dilində
soruşdu tərcüməçi, –
Hansı dildə danışaq?
– İngiliscə – dedilər.
– Yox, hind dilində, ancaq!

Bir salonda elə bil
iki bölündü vətən,
hakim, müstəmləkəçi
baş qaldırdı yenidən.
Nə ingilis var idi,
nə ingilisin xəbəri, –
Salonda Hindistanın
ingilispərəstləri.

İngiliscə! – deyirdi
təkid ilə üç nəfər, –
"mədəni" yamsılayıb
və "mədəni" geyənlər,
(mən orda xariciydim) –
özünü xariciyə
göstərmək istəyənlər.

Bir an nə səmir, nə səs,
gözlərdə şübhə, qərəz.
Nehrunun silueti
ağsaçlı İndiranın
qərəzsiz portreti.
"Cənab 420"
Rac Kapurun nəğməsi,
nəğmə dedim, naləsi!
Mən cavab gözləmədim,
Mən Vurğunun dilində
qalxıb bir şeir dedim.
Mən bir az iztehzalı,
bir az qəzəbli, gülər, –
dediyimi səsimdən
yəqin başa düşdülər.

Çiçək bağışladılar,
yerdən alqışladılar.
Birləşdi ayrılanlar
yatanlar,
ayılanlar.
Şerimin ünvanına
qoy olsun daş atanlar.
Minlərə, milyonlara
qoşulduq iki nəfər.
İki nəfər çox oldu
Hindistanda
hindlilər.

TACMAHAL

Ağ mərmərdi, ağappaq,
təptəzə, qar kimi ağ,
nazik cuna kimi ağ!
Üstündə əl işləri:
qırmızı,
yaşıl,
qara.
Güllər zərifliyilə
köçürülüb divara, –
təbiətdən birbaşa,
təkcə ətrindən başqa.
Baxırsan xeyli gendən:
divarda bir dalğa var,
əl vurursan-hamardı,
divar elə divardı.
Lalələrin saplağı
Divar üstə damardı.
O divar da hamardı.
Övladıdır bu əsər
ən müqəddəs bir hissin.
Tac kimi qoyulubdu
üstə yer kürəmizin.
Burda xatırlayıram,
ən qədim rəvayəti, –
qadınına həsr edib,
hökmdar bu sənəti.
Ölən şan-şöhrətdir,
yaşayan məhəbbəti.
Gör gəlib harda gördüm
gücünü etibarın.
Özünə yox,
qəlbinə
baş əydim hökmdarın.

AYNUR

Tərlan* ürəyində həyəcan duyur
Yuxusuz qalıbdı Qaxda bir ana.
Aynur "şah!"-söyləyib meydan oxuyur,
Belçika mat olur
Azərbaycana.

Açsın qucağını vətən torpağı,
nəğməm ləpələnsin Kürün səsində.
Şərqin çadrası yox, Aynur bayrağı,
qalxır Avropanın tən mərkəzində.

Yeridi mehriban, dayandı məğrur,
Gül tutan əlləri əllər içində.
Öz ətrin güllərdən təzədi Aynur,
Gül kimi açımışdın güllər içində.

Burda cəbhə yarıb təmiz ad qoyur
mənim millətimin bu sadə qızı.
Kral öllkəsində şahı mat qoyur
şahsız bir ölkənin şahzadə qızı.

Brüssel, 1983

ADƏT EDƏNƏ KİMİ

Biri sübut elədi,
qatıq qaradır, – dedi,
Günəş bombozdur, – dedi.
Dedi: dəmir içməli,
ağacsa yeməlidir,
Su əynə geyməlidir.
Nə dedisə, az oldu.

* Tərlan Musayeva (*Müəllif*)

Əvvəl etiraz oldu,
sonra təsdiqlədilər,
yenilikdir, – dedilər.
Sonra adət etdilər.
Qatığı qaraltdılar,
Günəşi bozartdılar.
Dəmir içməli oldu,
ağac yeməli oldu,
su da geyməli oldu.
Yaşadılar beləcə;
çətinlik oldu lakin
arada bir balaca –
adət edənə kimi.

ADƏT

Toyda oynadılar, ürək açdılar,
sonra gecəyarı dağılışdılar.
Yolda gileyləndi biri əlbəəl;
– Qız çörək yeyirdi.
– Mən ölüm?
– Sən öl!
– Oğlanı görmüşdüm neçə il əvvəl,
gəzənin biriydi.
– Mən ölüm?
– Sən öl!
– Onlar evlənsə də yaşayan deyil.
Qız on yaş böyükdü.
– Mən ölüm?
– Sən öl!
Ölməyin, ölməyin, yazıqsınız siz,
ölsün birdəfəlik bu adətiniz.

SƏS-SƏSƏ

"Qah-qah gülməlisən
xaniman xərab!"
Sabir

Yubiley keçirdik, təriflər yazdıq,
təbriklər elədik verib səs-səsə.
Doyunca əl çaldıq bir-birimizə,
yenə yubileyə hazırlaşırıq.

Görəsən kim indi haray salacaq,
ardı kəsməyəcək güzar-gileyin.
Bir para məddahlar namaz qılacaq,
tutub ətəyindən bir para "şeyxin".

Hardasa yetim var, hardasa çılpaq,
hardasa infarktdan yatır oğullar.
Bir yetim qarnını doyurmayacaq,
kürsüdən deyilən şüar-nağıllar.

***

Heç kəsə oxşamayın, –
deyə-deyə
sonradan;
özünü tələb etdi
o, axırda hamıdan.

***

"Gül qönçəliyində xar iləndi,
açılanda özgə yar iləndi..."
Mən qulaq asıram, deyin bir qədər,
bu necə güldü ki, saralıb solmaz.
Gəlsin sağlığında ölən şairlər,
qoca Füzulini dinləsin bir az.

"NAZİM HİKMƏT" SİLSİLƏSİNDƏN

1. SABAH GƏLƏSİYDİ

İri, mavi gözlərində çəhrayı eynək,
sarı, tüklü əllərində yazı var idi.
Sinəsində sağlam ruhlu xəstə bir ürək,
bir ürəkdə
min ürəyin sözü var idi.

Bir də dümağ həb var idi dilinin altda,
gərək o nə danışaydı, nə də dinəydi.
Gərək bir az uzanaydı
o, susmuş halda,
gərək o nə qəmlənəydi, nə sevinəydi.

Divan üstə süfrə kimi açıq sərilən,
"Humanite" qəzetinin bir nömrəsiydi.
Masa üstə makinanın türk əlifbası,
bir də çoxlu ağ vərəqlər gözümə dəydi.

Biz görüşüb-qucaqlaşdıq ata-bala tək,
o üzündən, bu üzündən doyunca öpdüm.
O da öpdü saçlarıma sığal çəkərək,
yanağında seyrək tüklü bir xal da gördüm.

– Şəkərim, nə yapıyorsan, de, yakşımısan?
– Mən yaxşıyam, çox sağ olun, – dedim Nazim can
İşlərim də yaxşı gedir, ev-eşik də var,
hələ evdə necə deyər... bir beşik də var.
Nazim güldü, mən utandım.
– Ha, bir bana bak!
Niyə susdun? –
sevincimdən susmuşdum, ancaq
nə deyəydim, heç özüm də bilmirdim düzü.
Ah, necə də doğma idi onun dost üzü!

– Evinə bən gələcəyəm qonaq kibi yok,
öz evimə gələn kibi....
– Gəl, – dedim Nazim.
Gəl ki, səndən yadigardı o ev, o otaq,
gəl ki, bir yol mən sənlə duz-çörək kəsim.

Qulaq asdı ürəyində başqa bir maraq,
duydu mənim sevincimi, mənim qəlbimi.
Nazim sabah gələsiydi... mən evdə ancaq
Nazim ilə danışırdım səhərə kimi.

2. MƏN BİLSƏYDİM

Şəklimizi qoydum bu gün qabağıma,
gülüşlərin gəldi birdən qulağıma,
sənin şeir deməyini xatırladım,
"Eniyor, çıkıyor kayık"
sandım biz də qayıqdayıq.

Şeir dedin sən o gecə
aram-aram,
heç bilməzdim
ölümünə
bu gün şeir yazacağam.
İstəyirdim, məktub yazam üç-dörd günə,
sən gələsən
barı beş-on günlüyünə.
Azərbaycan dağlarını gəzəsən bir,
görəsən bir,
duz-çörək də kəsəsən bir.

Biz son dəfə görüşmədik,
qucaqlaşıb öpüşmədik.
Mən bilsəydim,
son gedişin olacaqdı,
çox saxlardım o gün səni.

Mən bilsəydim,
biz əbədi ayrılıq,
qucaqlardım o gün səni.
Qollarımın arasında saxlayardım,
gözlərimin –
bu ağında, qarasında saxlayardım.

Aman Nazim!
Ata, – deyib mənə baxır körpə qızım.
İlk dəfədir gözlərimdə o yaş görür,
doluxsunub bərk hönkürür.
O hələ lap körpə ikən,
qucağına almısan sən.
Şəkliniz var.
Saçınızı qarışdırıb əsən külək,
gülürsünüz ən bəxtəvər adamlar tək.
İndi mənim qucağıma qısılmışdır
bu körpə quş.
İndi bildim, bu yazıya pozu yoxmuş.

"Mən yanmasam,
sən yanmasan,
biz yanmasaq,
Necə çıxar
qaranlıqlar aydınlığa?"
Yandın Nazim!
Yana-yana bağırdın sən,
bütün Şərqi çağırdın sən.
Qulaqlarda qalıb səsin,
düz deyiblər:
ölüm çox da sevinməsin! –
Sən ölmədin,
yer dəyişdin ulduz kimi şütüyərək.
Səndən dedi
yağan yağış,
qopan tufan,
əsən külək.

Sönəndə də sən parladın.
Oğlum olsa, qoyulacaq sənin adın.
Qoy eşqini
min millətin ürəyində arasınlar,
Nəfəsini bu dağların
küləyində arasınlar.
Sən ölmədin...
Aman Nazim!
gör dilimə nələr gəlir.
Yox, yazmıram,
şerin sonu kədər gəlir.

1963

AZƏROĞLU

Səndən ötrü çəkilib
o sərhəd dirəkləri,
məftillər, Azəroğlu.
Necə narın şumlanıb
o ləklər, Azəroğlu.
Səndən ötrü qoyulub
sərhədçi butkaları,
o gur işıq selləri,
o xətlər, Azəroğlu.
Sahillər dayanıbdı
səndən ötrü üz-üzə,
Birdən kefin istəyər
adlayarsan o üzə;
birdən külək olarsan,
tikanlı məftilləri
keçərsən, Azəroğlu.
Arazı ovuc-ovuc
içərsən, Azəroğlu.
Sən nə qorxulu düşmən,
nə böyük qəhrəmansan.

Sən axı, sadə, həlim,
sən axı, mehribansan,
şairsən, Azəroğlu.
Niyə qorxuya düşüb
bu qədər yağı, səndən?
Sərhədin dirəkləri,
məftili özgədəndi,
daşı-torpağı səndən,
Eh, daşı! – Azəroğlu.
Qatar gedir, hardasan,
qardaşım, Azəroğlu.

SƏN DƏ

Təbabət dərsliyini
gətirdim bir gün yada.
Deyir: yaşamalıdır
canavarlar dünyada.
Ceyranların xəstəsi,
maralların dəstəsi
onlara yem olacaq,
sağları yaşayacaq...
Xəstəsənsə, bu başdan
yem ol sən də, Nəriman!

BÖYÜK PERİKLİN ƏN AĞIR CƏZASI

Uzaq Afinada, qədim zamanlar,
Perikl adlanan böyük hökmdar,
böyük bir sərkərdə ömr eləyibdi,
o, bütün dünyaya əmr eləyibdi.
Bir yol gülməyibdi deyirlər, üzü,
Nə toya gedibdi, nə yasa bir gün.
Ən ağır zülümü çəkibdi özü,

onu təqib edib bu cəza hər gün.
Həyata səsləyib onun sərtliyi,
bir ölkə qızıldan başmaq geyibdi.
Elin gərginliyi, səfərbərliyi
qorxub ki, azala, –
o gülməyibdi.
Ağsaçlı tarixin dediyi budur,
nə ad istəyibdi, o nə bir əvəz.
Ən ağır cəzanı çəkməli olur,
özünü xalqına həsr eləyən kəs.

YAŞA

Niyə tutulubsan qurbanın olum,
yaşına yaraşmır bu boyda fikir.
Nəyi düşünürsən, nə olub, oğlum,
əlin çənəndədi, gözün yol çəkir.

Sən əl qaldırıbsan dinməz-söyləməz,
bəlkə müəllimin söz verməyibdi?
Bəlkə başqasını tərifləyən kəs,
sənin qiymətini düz verməyibdi?

Qızdırmaz əlini hər alışan köz,
içməli deyildir hər şəffaf bulaq.
Hər sözdə rəng axtar, hər rəngdə bir söz,
bəli, aldanmaqdı bəzən inanmaq.
Amma inamı da itirmə heç vaxt,
daha dəhşətlidir, şübhəli qalmaq.

Yaşayaq, ömr edək dünyada bahəm,
bizim bəxtimizə görək nə düşür?
Mənli günlərinə cavabdeh mənəm,
mənsiz
öz taleyin öhdənə düşür.

ADƏT NƏDİR

"Əcnəbilər göydə balonlarla gəzir..."
Sabir

Molla gəlir yas yerinə, təsbeh əlində,
dodaqaltı pıçıldayıb neçə ad çəkir.
Azərbaycan məclisində ərəb dilində
saqqalını tumarlayıb salavat çəkir.

Yenə kimin cənazəsi qalıbdı yerdə,
yenə kimin astarına üz olan bizik?!
Filan ərəb sərkərdəsi
filan əsrdə
həlak olub,
ləbbey deyib yas tutan bizik.

Zəncir vurub baş yarırsan, ey cavan oğlan,
bu həqiqət qarşısında pozulur halım.
Müstəmləkə zənciridir, qopub qolundan,
elə çırpma ikiəlli başına, zalım.
Kimsə sənə istehzayla baxıb yan keçir,
bu dəm mənim ürəyimdən qara qan keçir.

Nələr deyir, bir qulaq as, bu çəmən, bu dağ,
nəğməmizin mayasıdır layla deyən səs.
Nəsimisi dərisindən soyulan bir xalq,
haqqı yoxdur,
zəncir vurub baş yara bilməz.

Dünən şeir məclisində, söz məclisində,
ahənginə valeh oldum mən doğma səsin.
Mənə bir xalq göstərin siz,
yas məclisində
danışanı qulaq asan başa düşməsin.

HƏYAT

Görüşəndə öpüşdülər,
köyrəldilər,
can dedilər.
Amma sonra
nə bu, onun ölüsündən,
nə o, bunun dirisindən
tutdu xəbər.
Bir-birinə
dost salamı göndərdilər.
Salam çatdı, ya çatmadı,
çıxdı yaddan.
Yaşadılar və köçdülər
bu dünyadan.
Tanıyırdım mən onları,
qınayırdım mən onları.
Sonra gördüm,
dünya özü dedi sirrəm.
Eh, mən onu dərk etməyə tələsirəm...

EHTİYACI VAR

İnsan cavanlıqda şərəf-şan gəzir,
hər kəsin bir ada ehtiyacı var.
Elə ki, ağardı saçı, saqqalı,
atanın övlada ehtiyacı var.

Tələsmə bir məqam düşsə əlinə,
inanma dünyanın gəlhagəlinə.
Arvadın – uşağa, qıza, gəlinə,
kişinin – arvada ehtiyacı var.

Yaş gəlib yetişir əlliyə, yüzə,
ürək həssas olur əyriyə, düzə
Qulağın bir səsə, gözün bir üzə,
ağızın bir dada ehtiyacı var.

Zəmanə hikmətdi, mənası dərin,
arxayın olma ki, istidi yerin.
Əlində bir ordu, ortada Şirin,
Xosrovun Fərhada ehtiyacı var.

Böyüklər iş görüb, uşağam deyib,
basılıb o kəs ki, qoçağam deyib.
Nəriman, çox qızma, ocağam deyib,
ocağın bir oda ehtiyacı var.

OXUCUMA

Sözün nə ucası, nə alçağı var,
Əziz dost, şerimi asta oxu sən.
Səs-küylə özünə əl çaldıranlar
Səssiz-küysüz çıxır sonra cərgədən.

Fikir ver sətirə, adi sözə də,
Duyan kəs səssiz də gərək eşitsin.
Sıxılma, qulağın eşitməsə də,
Ürəyində oxu, ürək eşitsin.

1959

AZƏRBAYCAN

himn

Hər millətin, hər torpağın öz adı var, öz ünvanı,
yağılara baş əyməyib Azərbaycan qəhrəmanı.
Vahid Vətən himnimizdi Şəhidlərin axan qanı,
Nəsillərə yadigardı, zaman yazdı bu dastanı.

Nəqərat: Millətlərə hürriyyəti, istiqlaldı şüarımız,
Azadlığı, səadəti qorumaqdı qərarımız.

Respublikam – ana torpaq, qədim Odlar diyarımız!
Yaşadıqca – vətənimiz, ölsək – şəhid məzarımız.

Üç rəngdədi bayrağımız, qalxan bayraq enən deyil,
mərd oğullar dar ayaqda öz andından dönən deyil.
O vətən ki, tapdalanır ayaq altda, vətən deyil,
O torpaqda bağ becərsən, ot göyərib bitən deyil.

Nəqərat: Millətlərə hürriyyətdi, istiqlaldı şüarımız,
Azadlığı, səadəti qorumaqdı qərarımız.
Respublikam – ana torpaq, qədim Odlar diyarımız!
Yaşadıqca – vətənimiz, ölsək – şəhid məzarımız.

Ana Kürün, Xan Arazın böyümüşük laylasına,
sərvətimiz ayna tutub göy Xəzərin aynasına.
Dünya baxsın – tarix olmuş Azərbaycan dünyasına,
mübarizə zinət verir ömrün-günün mənasına.

Nəqərat: Millətlərə hürriyyətdi, istiqlaldı şüarımız,
Azadlığı, səadəti qorumaqdı qərarımız.
Respublikam – ana torpaq, qədim Odlar diyarımız!
Yaşadıqca – vətənimiz, ölsək – şəhid məzarımız.

ƏBƏDİYYƏT

Zərifə Əliyevanın xatirəsinə

Sükut içindədi muzey qəbristan,
heykəllər, türbələr durur yan-yana.
Daim yaraşıqdı torpağa insan, –
burda məzarda da, sağlığında da.

Düyün var, hələ də açan olmayıb,
dünya günahkardı deyən görmədim.
Suyu – axıracan içən olmayıb,
çörəyi – doyunca yeyən görmədim.

Yatır Nazim Hikmət son mənzilində,
çoxdan görüşmürük, ay ustad, salam!
Daşla danışıram insan dilində,
dünən o canlıydı, sabah mən daşam.

Budur təbiətin sonu, əzəli,
itir gör insanın güzarı harda?
Yatır eldən uzaq bir el gözəli,
beşiyi hardadı, məzarı harda?!

Bu neçə dibçəkdi, bu neçə çiçək,
torpaqda gül bitib torpaqdan ayrı.
Yarpağı gün döyər, meyvəni külək,
bağban uzaq düşsə bir bağdan ayrı.

Gözü yolda qaldı doğma ellərin,
o şəfa paylayan loğman qızıydı.
O bizim ən böyük vətənpərvərin
dünyada yeganə bir dünyasıydı.

O, yüksək kürsüdən nitq eləyəndə,
bu, yerdə oturub alqışlayardı.
Xalqın şərəfinə o söz deyəndə
bu ona səadət bağışlayardı.

Özü oxuyardı öz adətilə
şerini, sözünü doğma diyarın.
Heç vaxt onun-bunun zəmanətilə
qəlbinə dəyməzdi bir sənətkarın.

Dağlıq Qarabağda şeir məclisi!
Vaqif günləriydi... başqaydı dağlar.
Mən də şeir dedim, sevirdi bizi,
özü tanıyırdı, tanıtmırdılar.

Ucaykən hər qəlbə hörmətlə enmək,
ürəyin ürəyə səyahətiymiş.

Mən onda gördüm ki, sevmək, sevilmək,
insanın ən ali təbiətiymiş.

Gör kimi itirdik, ey Ulu dostum,
axtar indən belə qışda, baharda.
Bir dünya tapmışdın,
taleyin onu
bir qarış torpağa dəyişdi,
harda?!

Gedəni saxlamaq olsaydı mümkün,
bir el yeriyərdi bəlkə də o gün.
Məlhəmi olsaydı gül-çiçək ətri,
çəmənlər dil açar, yoxdu, – deməzdi.
Ürək istəsəydin, səndən ötəri,
heç kəs ürəyini əsirgəməzdi.
Su gərək olsaydı, Arazla Kürdən –
Araz, Kür o səmtə axardı hökmən.
Od gərək olsaydı, günəşdən əgər,
töhfə gətirərdi günəşli əllər.

O yatır qoynunda əbədiyyətin,
məzarı dünyadı, dünyası məzar.
Eşqin ürəyində yaşayır sənin,
bir eşqi bir ürək yüz il yaşadar.

Yanında olmadım, ağır günündə
qəminə şərikəm, sonsuzdur o qəm!
Yalnız eşq önündə, torpaq önündə
əyilən o başa mən baş əyirəm!

noyabr, 1985
Moskva

"AĞLAĞAN"

"Yandıran bilirdim, yanan bilirdim,
Mən belə ağlağan bilməzdim səni".
Zivər Ağayeva

Bu dünya bir sirdi, mən də bir sirrəm,
əsir etdiyimə özüm əsirəm.
Mənim Allah verən bir paklığım var,
hər yaşda gizli bir uşaqlığım var.

Anasız qalmışdı ana deyənim,
həyatı bir uşaq öyrətdi mənə.
Bir qadın – əvvəlcə onu sevməyi,
sonra da ağlamaq öyrətdi mənə.

Ürək nəğməsini səssiz oxuyub
kimsə can qoyanda, sən əl qoymadın.
Yan ötdün adımı "Ağlağan" qoyub,
silib göz yaşımı məhəl qoymadın.

6 iyun, 1995

DƏRDDİ Kİ,
DƏRDLİNİN YOXDU YİYƏSİ

Sənin dərdin alım, "nisyə dərd" dedin,
gözündən oxudum: çəkənə yazıq!
Bəlkə dediyini duya bilmədin, –
biçən yaman biçdi, əkənə yazıq.

Kim ki, dərddən qaçır, o dərdə qaçır,
dedim, eşitmədi kara, dərdimi.
Bir pərdə bağlayır, bir pərdə açır,
barmaqlar saydıqca,
Sara dərdimi.

Kimsə araşdırsın qoy bu dünyanı,
dərdin hüzurunda qalxsın ayağa.
Dərdi kitablardan oxuyanların
nə dərdini soruş, nə dərd de ona.

Dünya bir sərgidi seyr etmə hədər,
dərdliylə dərdsizi çağır yanına, –
oxşar – gün işığı, ay işığına,
biri qızdırandı, biri üşüdər.

Təbiət hər dərdi çəkənə verər,
bədbəxtlik – ağlayıb yaş tökəndədi.
Bir ömrün mənası –
o, varsa əgər,
dərd çəkəndədi.
kim bilir, bəlkə də.

Verir öz hökmünü gələn hər fəsil,
soyuyur dilimdə sözün nəfəsi.
Dərdin yiyəsi var – bu, dərd ha deyil,
dərddi ki,
dərdlinin yoxdu yiyəsi.

ŞAİRLƏR TABUTDA BÖYÜK GÖRÜNÜR

Mən suya heyranam, torpağa heyran,
bir tənək əkirsən, yüz qanad verir.
Ədalət istəyir şair Zamandan,
o da əvəzində fəxri ad verir.

Əyir tərəzini qiymət ölçüsü,
qınq şüşələri naxışlayırlar.
Korlara – işığı, karlara – səsi,
lallara – kürsülər bağışlayırlar.

Şairlər fillər tək bir ömür sürür,
sümüyü gərəkdi özündən qabaq.
Şairlər tabutda böyük görünür,
təriflər tabuta deyilir ancaq.

Deyin, məclisimə gəlməsin mənim,
ilhamsız ilhamlı iddiasında.
Adlar, təxəllüslər oxunmur, deyin, –
Hüseyn oxunur el arasında.

Hüseyn güllərin öz nəfəsiydi,
qəbrinə səpirdik sükut içində.
Hüseyn güllərin ən təzəsiydi,
torpağa basdırdıq tabut içində.

O yerdən gül bitdi şairə nişan,
dünyanın çərxini döndərən şair.
Yer altda çürüyən, yerə qarışan,
yer üstə ətrini göndərən şair.

Vətən bir sinəyə köçürülürdü,
vətəndi şairin ürək parçası.
Hər cığır bir misra şerə dönürdü,
var ol, şerimizin on bir hecası!

Namərd sözlərimi yozub keçməsin,
axtarıb tapmadım sənə bir əvəz.
Qışqıran şairlər yüz şeir desin, –
bircə "Meşəbəyi" şerinə dəyməz.

Yaşayır bu eşqin, bu etibarın,
eşq dedim, hər canda bu yoxdu, şair.
Bizim kürsümüzdü sənin məzarın,
kürsülər məzardan soyuqdu şair.

"İRAN ŞAHI"NA MƏKTUB

Mən dəmir yol fəhləsinin
oğluyam, şah!
Ürəyimə dünya boyda
bir mərhəmət
verib allah.
Mən heç kəsin kədərinə
şad olmadım,
şərik oldum mən əksinə,
yad olmadım.
Ancaq sənin pis gününü
gözləyirdim,
mən deyirdim
gün olacaq, –
şaha da toy tutulacaq.
Amma indi sən nə şahsan,
nə hökmdar.
Səni İran torpağından
qoyladılar.
Tüfənglə yox,
tanklarla yox,
tüpürcəklə,
anaların qarğışıyla,
oğulların çağırışıyla,
qadınların çadrasıyla,
laylay deyən dillər ilə,
təsbeh tutan əllər ilə!
Firdovsinin vətənindən
qovuldun sən.
Yer üstündə nə bir yer var,
nə bir ada, –
yaşayasan indi orda.
Yer altda da yoxdu yerin,
yer altında pak ruhu var
Azərlərin,
Ruzbehlərin,

öldürdüyün, asdırdığın
igidlərin.
Saflıq sevir torpaq fəqət,
qismətinə bir məzar da
düşmədi heç,
əlahəzrət!
Mən ədalət qanununa
inanıram
bu illərin.
Axırını belə gördüm
şöhrətpərəst qatillərin.
Xaricdə də mühacirlər,
sən qovduğun didərginlər
səni görər,
səni didər.
Qorxuludur mühacirət.
Bu dünya borc dünyasıdır,
sən bilmədin,
əlahəzrət!

CAVİDİN

Naxçıvanda Cavid çıxdı qarşıma,
türbəsiydi indi vətən Cavidin.
Şahlıq quşu gördüm qonub başına,
sürgünlərdə qəbri itən Cavidin.

Tutdurdular, öldürdülər şairi,
yasaq oldu o şairlər şairi.
Türbəsinə qoymayın hər şairi,
ruhu pakdı ilahidən Cavidin.

Qılıncını üstə çəkdi xəyanət,
köməyinə nə dost çatdı, nə millət.
İlhamından qisas aldı cəmiyyət,
taleyindən üzü dönən Cavidin.

Gedən getdi, qalanları qaldılar,
Xiyabanda fəxri yerlər aldılar.
Atabəylər torpağında yadigar
Cavid qaldı fəxri adı Cavidin.

Başqaları bir ağ günə çıxdılar,
tamaşaydı, səsə-ünə çıxdılar.
Yer altından, yer üstünə çıxdılar,
dalısınca Müşfiq, Hadi Cavidin.

Naxçıvan,
14-16 may, 1999

AŞIQ ƏDALƏTƏ

Ədalətdən mən ədalət istədim,
ürəyimin dağı yaman dağ idi.
Eşq oduna yandırırdı Kərəmi,
yandırmasa, Kərəm hələ sağ idi.

Təzənəyi sağ əlində əsirdi,
Xan Əslini pərdə-pərdə gəzirdi.
Barmaqları soruşmaqdan bezirdi,
hardan keçib, gördüm deyən yox idi.

Bazarı qəm, Kərəm qəmə müştəri,
yolu uzaq, ara düşmən çəpəri.
Qul olmuşdu Xan Əslidən ötəri,
"can" deyirdi, eşitdiyi lağ idi.

Mən qul oldum, xan oğlu Xan Kərəmə,
Rəhm eliyin, siz Nəriman Kərəmə.
Toy çalırdı toysuz qalan Kərəmə,
güləni az, ağlıyanı çox idi.

Şəmkir,
4 aprel, 1998

ŞAİR TALEYİNDƏN YARIYA BİLMİR

"Mənə bir it hürür, bir qara çaqqal"
Ə.Cavad

Ulamaq azaddı, hürmək də azad,
itin it mərəzi dəyişmir, Ustad!
İti qısqıranlar dəyişir, Ustad!
gizli asqıranlar dəyişir, Ustad!

Allah, yer ləkəli, göy ləkəliymiş,
bir cavab yox imiş suallar üçün.
Bir şair nə qədər təhlükəliymiş, –
bir sürü bu "qara çaqqallar" üçün?!

Mən indi bildim ki, nədir bu cəza,
niyə ürəyimiz gizli çat verir.
Niyə istedadlı istedadsıza,
ya qanan qanmaza hesabat verir.

Yaşadın bu ruhla, yandın bu ruhla –
bu eşq mənzilində döyüldün, Ustad!
Sən də yol gedirdin qaragüruhla,
amma o karvandan deyildin, Ustad!

Bir səmə it gördüm, boynunda qatma,
Ağsaqqal dedi ki, ona daş atma.
O itin səsini tanıyır itlər,
o çoxdu, sən təksən, çox təki didər.

Şirin xatirədir indi o xiffət,
şair taleyindən yarıya bilmir.
Niyə sağlığında susur cəmiyyət,
şairi itlərdən qoruya bilmir?!

1992

...YA İKİ

Dost-mehriban ya bir olar, ya iki

Molla Cümə

Uzaq eldə gedib yatan xəstəni
gəlib görən ya bir olar, ya iki.
Sayma mənə sinəsinə döyəni,
sinə gərən ya bir olar, ya iki.

Can dediyin axtararsan, yox olar,
sən ac olsan, o dar gündə tox olar.
Düz deyiblər, ürək verən çox olar,
çörək verən ya bir olar, ya iki.

Yaxşı şeydi bir yaxşı dost, mehriban:
gələ-gedə ayrılmaya yanından.
Hər yetənə çox üz vurma, Nəriman,
üz göstərən ya bir olar, ya iki.

ALMAN ƏSGƏRİNƏ

Tikanlı məftilləri
görəndən,
kirpiklərim
tikan olub hər yerdə
gözümə batır mənim.
Harda sərhəd görürəm,
təzələnir bu yaram.
Ah, adı bir, adı bir,
özü iki Astaram.

Astara
Astarada,
məftillər gözümdədir.

hələ narın şumlanan
o ləklər gözümdədir.
Avtomatı çiynində
o əsgər gözümdədir.
Bu dirəkli, məftilli,
avtomatlı gözümlə,
gördüm Berlin, səni də.
Gördüm Almaniyanı,
bu keşik çəkəni də.
Çiynində avtomatı,
bir də mavi paqonu.
Brandenburq qapısının
ağzında gördüm onu.
Astara əsgərinin
Berlindəki yaşıdı!
O daş hansı binanın
Uçan özül daşıdı?
O kərpic hardan düşüb?
O küçəylə kim keçib?
Kim o susuz bulaqdan
sulu vaxtı su içib?
Mən cavab istəmirəm
bunların heç birinə.
Ancaq Almaniyanın
gələcək şairinə
cavab hazırla barı.
Onun gözü görməsin:
sənin avtomatını,
tikanlı məftilləri,
bir də
bu daş hasarı.
Mənim kimi o yazıq
gəzdirməsin gözündə
dirəkləri, milləri,
tikanlı məftilləri,
bir də
bu daş hasarı.

Qoy Berlinin şerini
yazdığı zaman yalnız, –
sənsiz yazsın o şair –
məftilsiz, avtomatsız.

Potsdam, 1962

VAXT

Sən gələndə yanıma,
istəyirsən daima
vaxt dayana,
vaxt dura.
Vaxt da bizə qoşula,
yanımızda otura.
Sən olsaydın, bir də mən,
bu dünyada ikimiz, –
Qoşulub oturardı
vaxt da bizə,
şübhəsiz.
Vaxt gələni gətirir,
vaxt gedəni ötürür.
Vaxt dayansa, bircə an
hardasa bir səadət
yarımçıq qalar, inan.

BİR AZ MÖHLƏT İSTƏYİRƏM ÖMÜRDƏN

Saçlarımın rəngindədir gödəkçəm,
yarı bozdu, yarı qara, yarı ağ.
Təbiət öz saydığını sayacaq.
Bir ömürün fəsilləri qarışmış, –
yarı yazdı, yarı payız, yarı qış.

Uzaqdımı, yaxındımı mənzilim,
mən dağ qalxdım, dağı aşan kimiyəm,

dünya gördüm, dünyalaşan kimiyəm,
bələd oldum hər üzünə həyatın,
gecəsinə, gündüzünə həyatın.

Bir az möhlət istəyirəm ömürdən,
nə qədər ki, bu dünyada biz varıq,
bu dünyanı yaşadarıq, yaşarıq, –
sən olarsan, mən olaram – ikimiz
həyat şirin, dünya gözəl, sən əziz...

DURNALAR VURULUR QAQQILDAŞANDA

Jurnalist Mir Şahinə

Bakıda döyürlər jurnalistləri,
siz xəbər tutunca, Zat-Aliləri.
Bizə daş atırlar sizdən bixəbər,
yetmiş il döyüldük, söyüldük, yetər.
Araz qırağında, Kür sahilində,
yetmiş il danışdıq Ezop dilində.
Sətiraltı yazdıq düz sözümüzü,
özgəyə dedirtdik öz sözümüzü.
Qələm dəyənəklə üz-üzə gəlir,
axırda yenə də söz-sözə gəlir.
Əyriyə əl çalıb, düzə gülən var,
bir çömçə tutana yüz bükülən var.

Qurtara bilmədi nitqini pəltək,
Natiqin ağzında dili qısaydı.
Bu qədər qürurlu olmazdı pələng,
o da pişik kimi miyoldasaydı.

Qələmlə yazdınız tariximizi,
qılıncla yazılan tarixə əvəz.
Qələm dəyənəyə xidmət elәsə,
"İstiqlal" sözünü o yaza bilməz.

Qabağı kəsilir, sular daşanda,
durnalar vurulur qaqqıldaşanda.
Ceyranlar görünür düzə çıxanda,
istedad qovulur üzə çıxanda.

Şahidlər unutmaz o şəhidləri,
çoxunu doyurub öldük acından.
Seçildi vətənin mücahidləri,
asıldı vətənin dar ağacından.

Ağrı canımdadı, dərd ürəyimdə,
daim üz-üzədir yaxşı pis ilə.
Jurnalist döyüşür mülki geyimdə
Gündə "vətən" deyən vətənsiz ilə.

Niyə hücum çəkir, gecə gündüzə,
niyə qənim olub işığa zülmət?
Həqiqət böhtanla gəlir üz-üzə,
qışqıran BÖHTANDI, susan HƏQİQƏT!

Vay sənin halına ay qızıl öküz,
öldürdü bu qədər işləmək səni.
Çaqqallar xəbərçi, tülkülər üzsüz, –
ya şir dağıdacaq, ya pələng səni.

Cavidin, Müşviqin vaxtından bəri,
içimdə tufan var, gözümdə xiffət.
Döyün, millət deyən jurnalistləri,
bəlkə yuxusundan oyana millət.

AY HARAY

İllərim arxada qaldı,
arxada qan-qada qaldı.
Əkdim-biçdim yada qaldı,
doğma torpaqlar, ay haray.

Kol dibində bənövşələr,
dağlara qalxan meşələr!
Gedən oğullar, kişilər,
sönən ocaqlar, ay haray.

Düşmən aldı solu-sağı,
kar olsun yerin qulağı.
Şuşada İsa bulağı,
yenəmi qaynar, ay haray.

Ay Qubadlım, Kəlbəcərim,
hardasan Nəbim, Həcərim!
Dindirmə çölüm, içərim
od tutub yanar, ay haray!

Füzulidən Cəbrayıla,
şəhid oğullar ayıla.
Qışqıram, səsim yayıla,
bata qulaqlar, ay haray.

Yandı Ağdamın ağ daşı,
köhnə yurdun ocaq daşı.
Ağdamın Qarabağ yaşı,
o köklər, soylar ay haray.

Müsibət oldu Xocalı,
hacıleyləklər uçalı.
Yandı cavanlı, qocalı,
mərdlər, qoçaqlar ay haray.

Zəngilanda zəngi tutun,
at minin, üzəngi tutun.
Bir Koroğlu cəngi tutun,
tərpənsin dağlar, ay haray.

Tovuz, Qazax, Ağstafa,
Sodərək çox çəkdi cəfa.

Ermənini qova-qova,
ölümlə oynar ay haray.

Od içindən keçə-keçə,
Laçını da verdik heçə.
Bir gözüm gülər beləcə,
bir gözüm ağlar, ay haray.

20 aprel, 1997

GETDİ

Ziya Bünyadovun xatirəsi

Tarix deyə-deyə tarixə döndü,
başında başının havası getdi.
Çıxardın lüğətdən "vəfa" sözünü,
insanın insana vəfası getdi.

Əzbərçi natiqlər "namus" dedilər,
götürüb ölkəni casus dedilər.
Ağzından vurdular və sus! – dedilər,
ağzında yarımçıq loxması getdi.

Millətə qəsd oldu millət içində,
bəsdi, nitq elədik bu dərd içində.
Mərdiydi bu qədər namərd içində,
arxasız mərdlərin arxası getdi.

İranda vurdular, qayıtdı gəldi,
yatan şüurları oyatdı gəldi.
Gözündə bir nisgil sovqatı gəldi,
Gözün ağı qaldı, qarası getdi.

Mərd dur Azərbaycan, başın sağ olsun,
o yerdə yatır ki, yer oyaq olsun.
Səndən iraq olsun, dərd iraq olsun,
o sənin dərdindən narazı getdi,
biz ona, o bizə tamarzı getdi.

MİR CƏLAL MİSAL ÇƏKƏRDİ

İş axtarma, adam axtar, –
Mir Cəlal misal çəkərdi.
Sonra bildim, ustadımın
gözü niyə yol çəkərdi.

Tələbənin atasıydı,
yerdə Tanrı sədasıydı.
"Zaçot" vaxtı qaydasıydı, –
soruşmamış qol çəkərdi.

Sayardı, onu sayanda,
hörmətə hörmət qoyanda.
Ürəyinə yatmayanda
əl verməzdi, əl çəkərdi.

Gah xeyiri şər olardı,
gah balı zəhər olardı,
Amma zəri zər olardı,
o zəhərdən bal çəkərdi.

"Hal-əhli" kef eləyəndə,
özünü məhv eləyəndə,
Nəriman səhv eləyəndə,
dərdi Mir Cəlal çəkərdi.

may, 2003

QAÇDIQ QARA SAÇDAN AĞ SAÇA QƏDƏR...

Şair qardaşım Məmməd Arazın 70 illiyinə

Ürək o Sahildə bu Sahildədir,
Araza qovuşdum Məmməd Arazla.
"Bu dünya nə sənin, nə mənim" – deyir,
sevir bu dünyanı bu etirazla.

Mənim dualarım şeirlərimdi,
sənə həsr edirəm behişt duamı.
Yerdə yerim yoxdu, göylər yerimdi,
Tanrının yanından eşit, duamı.

Sənin görüşündən saflaşır insan,
ürək dilə gəlir bir niyyət ilə.
Yanımda bəlkə də Göy adamısan,
yerə göndəriblər ünsiyyət üçün?!

Şairin əlindən alın əsanı,
alın, yüz yaşına saxlayın, qızlar.
Şair hikmətinin qız həyasını
ipək sap gətirin, toxuyun, qızlar.
Əsanı yüzünə saxlayın, qızlar.

Məmməd elə bilmə, adi bəşərdi,
o şeir deyəndə, dahiləşərdi,
yalnız dost yanında adiləşərdi.
Millətə qalx deyən şair Məmmədi,
birinci eşitdi onun milləti.

Şair hünəridi hər yeni əsər,
minnəti göstərmə, görməsin, Tanrım.
Məmməd, kürsülərə qalxıb desinlər,
Şahbuz balı kimi söz desin Tanrım.
Ekrandan Nizami, Metrodan Tağı,
versin bir-birinə göz aydınlığı.

Tanrım, o ki sənin üzünə baxır,
O, Homer dövründən bu günə baxır,
O ki vətəninin vətən daşıdı,
Cavidin, Müşfiqin şair yaşıdı.

Hanı tələbəlik illəri, Məmməd,
biz ki, unutmadıq bu yaşa qədər.
Yağışlar altında qaçdıq nəhayət,
qaçdıq qara saçdan, ağ saça qədər...

29 GÜLLƏNİN YİYƏSİ

Atəş!
Şəmkirdə atəş!
havada, yerdə atəş!
Vurdular Aslanovu,
bir icra başçısını,
ailə başçısını.
Yarıda saxladılar
atasının yasını.

Millət, qır millətini,
göstər tayfa üzünü,
kölə xasiyyətini,
qəbilə niyyətini.
Arzu dolu ürəyi,
həyat dolu gülüşü,
məhəbbət dolu gözü
atəşə, atəşə tut,
bir az hikkəni soyut.
Nəfəs al, toxta bir az
sənin tərəfindədi
dediyin haqq da bir az.
Haqqa, vicdana and iç,
tökdüyün qana and iç.

And içirlər başına,
burda maya qoyurlar:
Aslanın baş daşına,
ananın göz yaşına,
gəlinin göz yaşına.
Yaxşılıq, mehribanlıq,
mərdlik, cəsarət, hünər!
Tikir, qurur, yaradır, –
öldürün onu, yetər!
Millətə nə deyəcək
xəbər tutsa, gürcülər?!
Şəhid ailələri,
onu xəbər alanlar,

ehtiyacda qalanlar,
orda, soydaşlarımız,
düşünən başlarımız,
Səkkiz milyonluq ölkə?
Biz köçüb gedəcəyik,
getməyəcək bu ləkə.

Bir para vəzifəli,
bir para vəzifəsiz,
qərəzli, ya qərəzsiz
qısqanır nüfuzuna,
adına, ünvanına.
Süfrəsində "Tost" deyən
susayıbdı qanına.
Şıxəlinin dalınca
göndərin, getsin o da.
Maqsud Əlizadənin,
ya Qəşəm Aslanovun
dalınca... Aslanı da!

...Yolboyu tanış edir
sözarası o, məni.
O günü yada salır
bu gün əsən sərin külək.
Maşında yeri qalıb
29 güllənin
pencəyindən kəsilən
düymələrin yeri tək.
Yenə yardım aparır,
yenə haraya gedir?
Burdan buraya qaçır,
ordan oraya gedir.
Qəlbində İstiqlalın
odu, eşqi, həvəsi.
29 güllənin –
mükafatın yiyəsi.

Şəmkir, iyun, 1999

Yaşa, hayıfsan

İSMƏT

Yox oldu o gülərüz,
o ağ, bakirə bədən.
Evdə də gizlədərdi
özünü öz ərindən.

Sən həya saxlayırdın, –
arada abır, ismət.
Səni mənim əlimdən
torpaq aldı, nəhayət.

İtaliya, dekabr, 1986

ÜRƏYİM
ANANI İSTƏYİR, QIZIM

Ürəyim ananı istəyir, qızım,
sən yaşa, dünyada qəmsiz, kədərsiz.
Bir səs qulağıma döz deyir, qızım,
mən dözdüm,
yaş ötdü məndən xəbərsiz.

Qaşlarım qaradı, saçlarım ağdı,
təbiət şəklimi çəkir yenidən.
Hamı bu dünyada qocalacaqdı,
amma tək qocalmaq dərd verir hərdən.

"Dağlar" deyə-deyə mən dağ aşmışam,
Hanı tale dostum,
ürəkdən gülən?!
Dünyada yaşayıb dünyalaşmışam,
dünyayla düz gəlmir daha mən deyən.

Daddım acısını şirin həyatın,
Hələ bu acıdan doyan olmayıb.